

REPORT

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Kasım 2021

STRENGTHENING
CIVILIAN OVERSIGHT OF
INTERNAL SECURITY FORCES
PROJECT PHASE III

Türkiye'deki İç Güvenlik Kuvvetlerinin Gözetimi için 5 Yıllık Organizasyonel Strateji

*Hazırlayanlar: Dominique Lapprand,
Hasan Engin Şener*

/sivilgozetim
www.sivilgozetim.org.tr

- Transparent
- Participatory
- Citizen Focused
- Internal Security

Empowered lives.
Resilient nations.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

İç Güvenlik Sektörünün Sivil Gözetiminin Güçlendirilmesi – 3. Aşama Projesi (CO-III) Avrupa Birliği tarafından Katılım Öncesi Mali Yardım kapsamında finanse edilmektedir. Proje'nin faydalanıcısı Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığıdır. Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu (EUD), Proje'nin sözleşme makamıdır. Proje'nin uygulanması için teknik yardım Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından sağlanmaktadır. Bu rapor, Avrupa Birliği'nin mali desteği ile hazırlanmıştır. Yayının içeriğinden UNDP Türkiye sorumludur ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Eylem Tanımı'na Atıf	
Bileşen	Yasal ve Kurumsal Çerçeve
Faaliyet	İç güvenliğin sivil ve demokratik denetimine ilişkin yasal çerçevenin ve stratejilerin iyileştirilmesine ilişkin İçişleri Bakanlığı'nı destekleyen faaliyetleri tamamlayıcı olarak Proje, ulusal düzeyde alınacak kısa, orta ve uzun vadeli eylemleri/önlemleri içeren beş yıllık bir örgütsel strateji geliştirecektir. İçişleri Söz konusu Strateji, iç güvenlik güçleri üzerinde sivil ve demokratik gözetimin, yerel ve ulusal düzeyde yapılanmanın, medya ve sivil toplum katılımının geliştirilmesi için Türk Yetkililerinin yol haritası olacaktır.
Çıktı	Türkiye'deki İç Güvenlik Kuvvetlerinin Gözetimi için 5 Yıllık Organizasyonel Strateji

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

KISALTMALAR	6
ÖNSÖZ	7
YÖNETİCİ ÖZETİ	8
STRATEJİK ODAKLAR	9
İLERİYE BAKMAK: 2022-2026	13
2022 Aşama 1: Hazırlık	13
2023-2024: Aşama 2: Vatandaşların dâhil edilmesi ve mevcut gözetim mekanizmalarının genişletilmesi	14
2025-2026: Aşama 3: "İçişleri Bakanlığı gözetim reformunun" uygulanması	14
1 GİRİŞ	16
2 KÜRESEL BİR GÜVENLİK STRATEJİSİ ÇERÇEVESİNDE GÖZETİM STRATEJİSİ	16
2.1 İnsanların gözetim beklentileri ve anayasal haklar	17
2.2 Güvenlik hizmetlerinin sunumunun gözetimi, kamu güvenliği odağı	18
2.3 Bireysel hak ve hürriyetlere müdahalenin vatandaşların kontrolünde olması	19
2.4 İçişleri Bakanlığı gözetimi	19
3 İGK'LERİN KAMU GÜVENLİĞİ GÖREVİNİN TANIMLANMASI, İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ	20
3.1 Bir kamu malı olarak kamu güvenliği	21
3.2 Kamu güvenliği yönetiminin gözetiminde vatandaşın rolü	22
3.3 USÖO/YÖGK'lerin gözetimin geliştirilmesinde sağlam bir temel olma rolünün vurgulanması	23
4 VATANDAŞ-İGK ETKİLEŞİMİ İÇERİSİNDE TEMEL HAKLARIN KORUNMASI	24
4.1 Temel haklar açısından basit gözetim	24

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

4.2	Spesifik temel haklara odaklı gözetim: Kolluk Gözetim Komisyonu (KGK)	25
4.3	KGK modelinin iyileştirilmesi	26
4.4	Kolluk mesleğine rehberlik edilmesi	30
5	BİR GÖZETİM KÜLTÜRÜNE DOĞRU	30
5.1	GÖZETİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	30
5.2	Dersler çıkarılması amacıyla gözetimle ilgili bilgilerin (şikâyet ve memnuniyet) analiz edilmesi	32
5.3	Gözetim ve Vatandaş-İGK diyaloğu	34
5.4	Kamu güvenliği sözleşme çerçevesi: gözetim ve rızaya/uzlaşmaya dayalı polislik	35
5.5	Etik Yönetim Kapasitesi	36
5.6	Yenilikçiliğin Öngörülmesi	37
	EK 1: VATANDAŞIN KENDİSİNİ İFADE ETMESİNİ SAĞLAYACAK MEKANİZMALAR	39
	EK 2: YÖGK'LERE İLİŞKİN ARAŞTIRMA	41
	EK 3: KOLLUK GÖZETİM KOMİSYONU	42
	EK 4: VATANDAŞIN YÖNLENDİRDİĞİ DEĞERLENDİRME PROSEDÜRLERİ	43
	EK 5: TAVSİYELER	44

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

KISALTMALAR

CİMER: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi

İB: İçişleri Bakanlığı

İGK: İç Güvenlik Kuvvetleri, Genel İdari Kolluk Kuvvetleri (Emniyet Genel Müdürlüğü,
Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı)

KGK: Kolluk Gözetim Komisyonu

PERDIS: Performans Değerlendirme ve İzleme Sistemi

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

USÖK: Ulusal Suç Önleme Konseyi

USÖO: Ulusal Suç Önleme Ofisi

YÖGK: Yerel Önleme ve Güvenlik Kurulu

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

ÖNSÖZ

Robert Peel'in dokuz prensibini modern polisliğin temeli olarak kabul edersek, gözetimin modern polisliğin merkezinde bulunduğu açıktır. Bu durum, ikinci ve üçüncü prensiplerde yansıtılmaktadır ve bu iki prensip son iki yüzyıldan beri tüm dünyada polis kuvvetleri tarafından düzenli şekilde yeniden teyit edilmekte ve güvenliğin temeli olmaya devam etmektedir:

Polisin görevlerini yerine getirebilmesi, polisin eylemlerinin vatandaşlar tarafından onaylanmasına bağlıdır.

Polis, vatandaşların saygısını kazanabilmek ve bu saygıyı devam ettirebilmek için gönüllü olarak kanunlara uyma konusunda vatandaşların kendi istekleriyle iş birliği yapmasını sağlamalıdır.

İç Güvenlik Kuvvetlerinin (İGK'lerin) eylemleri açısından bu iki prensip, İGK'lerin vatandaşlardan saygı görmeye devam edebilmesi için vatandaşın onayını alması gerektiğini ve aynı zamanda kanunlara uyma zorunluluğunu vurgulamaktadır. Vatandaşın bakış açısından gözetim, İGK'lerin vatandaşların güvenlik ihtiyaçlarını karşıladığının ve kanunlara uyduğunun vatandaş tarafından tasdik edilmesini sağlayan bir mekanizmadır. İçişleri Bakanlığı/İGK'ler açısından bakıldığındaysa, vatandaşların İGK faaliyetlerini izleyebilmelerini sağlayan hesap verebilirlik ve şeffaflığın bir bileşimidir.

İGK'lerin eylemlerine ilişkin vatandaşların onayı, **herhangi bir saldırı karşısında vatandaşların hakkı olan korumayı sağlama konusundaki köklü kapasitesini kanıtlamış olmasıyla desteklenir ve meşruluk kazanır.** Bu, öncelikle **İGK'lerin** kendilerinden beklenen **güvenlik hizmetlerini sunma performansı** ile ilgilidir. İkinci olarak, **İGK'lerin vatandaşları mağdur edecek herhangi bir zararın sebebi olmaktan kaçınmasına yönelik tutumları** ile alakalıdır. Son olarak ise vatandaşın beklediği koruma ile yine vatandaşların hak ve özgürlüklerine ilişkin İGK'lere vermeyi kabul edecekleri sınırlama yetkisi arasındaki dengeyle bağlantılıdır. Eğer bu denge ihlal edilirse, vatandaşın onayı, onaylamama halini alır ve hatta güçlü bir güvensizlik doğurabilir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

İçişleri Bakanlığı için gözetim stratejisi, İGK'lerin yaptıklarının yasaya uygun olmasını, etkili bir güvenlik hizmeti sunmasını ve aynı zamanda da zararı önlemelerini ve vatandaşları mağdur edebilecek herhangi bir zarara neden olmamalarını sağlamak için vatandaşların temel bir ihtiyacına cevap verir. Bu nedenle, İçişleri Bakanlığı için gözetim stratejisi iki odağı takip eder. Bir yanda, vatandaşın beklediği hizmetin sunulmasına odaklıdır (vatandaş odaklılık) diğer yanda ise İGK'lerin ve kolluk personelinin faaliyetlerinin, temel haklara yönelik potansiyel ihlallerini kontrol etmeye odaklıdır (temel haklara odaklılık).

Vatandaş odaklı gözetim çoğunlukla İGK'lerin asayiş birimlerini ilgilendirir (günlük polislik faaliyetleri). Bu alandaki İGK faaliyetlerinde vatandaşlar güvenlik hizmetinin doğrudan faydalanıcısı konumundadır. Neticede, vatandaşın doğru hizmeti aldığından emin olmak için, vatandaş hizmet sunumunun her aşamasına dâhil etmek ve bu sayede onu güvenlik hizmetinin sunumunu denetleyebileceği bir konuma yerleştirmek gerekmektedir.

Temel haklara odaklı gözetim ise suç soruşturması, tutuklama, asayiş ve kamu hürriyetlerinin sınırlandırılması gibi temel haklara etki etme potansiyeli bulunanlar da dâhil tüm İGK faaliyetlerini kapsar. Vatandaşlara, temel haklarının korunması ve gerektiğinde düzeltici adımların atılmasının sağlanması amacıyla, hatalı davranışları şikâyet edebilecekleri ve gerekli süreçleri başlatıp kamu idaresinden adil ve hızlı yanıtlar alabilecekleri yollar ve araçlar sunulmalıdır.

Bu, İGK'lerin bağlı olduğu İçişleri Bakanlığının rolü ve sorumluluğudur. Ancak, gözetim yalnızca bir konsept olmakla kalmayıp, yönetilmesi, öğretilmesi ve iletişiminin sağlanması gereken canlı bir unsurdur. Geliştirilmesi için analiz edilmesi gereken bir uygulamalar dizisidir. Etik kurallar gibi yasalara girmesi ve sabitlenmesi gereken ve ayrıca yönetilmesi icap eden bir iyi uygulamalar dizisidir. Gözetimin, kapalı kapı modelinden çıkıp temel ilkeleri hesap verebilirlik, şeffaflık ve dürüstlük (bütünlük) olan açık kapı modeline geçmelerine yardımcı olmak amacıyla özellikle yöneticilere ve liderlere öğretilmesi gerekir. Son olarak; canlılığını muhafaza etmek için bizzat İçişleri Bakanlığı tarafından uygun iç ve dış iletişim kanallarıyla sürekli olarak teşvik edilmelidir.

İGK'lerin İçişleri Bakanlığı tarafından vatandaş odaklı bir şekilde gözetiminin yapılması için uygun çerçevelere ihtiyaç vardır. Bu çerçeveler içerisinde vatandaşlara ve İGK'lere valilerin otoritesi altında danışılabilir ve norm ve amaçlar birlikte belirlenebilmelidir. Gözetimin vatandaş odaklı olmasına ilişkin, yerel önleme ve güvenlik kurulları (YÖGK) ve Ulusal Suç

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Önleme Konseyi/Ofisi (USÖK/USÖO) vatandaşla olan istişareyi organize etmek için en uygun mekanizmalar olarak görünmektedir. Bu organlar valilerin himayesinde faaliyet gösterirler. İGK'lerin İçişleri Bakanlığı tarafından temel hak odaklı gözetim stratejileri açınsındansa, yakın zamanda kurulmuş ve uygulamaya geçmiş olan Kolluk Gözetim Komisyonu (KGK) adil bir gözetimin sağlanması için en uygun kurum olarak görünmektedir. Ancak KGK'nin kapasitesi güçlendirilmeli ve genişletilmelidir. KGK eğer temel haklar odaklı gözetime ilişkin İçişleri Bakanlığı içindeki temel unsur olmaya devam edecekse, aynı konu ile ilgili İçişleri Bakanlığı dışında başka kamu idareleri olduğu unutulmamalıdır. Neticede, KGK'in onlarla yakın bir eşgüdüm sağlanması gerekir. KGK, bu konuda İçişleri Bakanlığı'nın odak noktası olabilir.

İçişleri Bakanlığı resmi olarak etik kurullarının faaliyetleri üzerinden de vatandaşların temel haklarını korumayı taahhüt etmektedir. İç iletişim alanında, bu rol KGK ile eklenilebilir. Ancak etik kurulları, ivmesini yitirmiş ve yeniden dinamizm kazanmaya ihtiyaç duyuyor gibi görölmektedir.

İGK'lerin İçişleri Bakanlığı tarafından gözetimine ilişkin strateji bir eylem felsefesinden esinlenmektedir. Beş yıl içerisinde sağlam bir etki yaratacak şekilde planlanıp yürürlüğe konacak herkesi ilgilendiren yatay bir yaklaşım olarak görölmeli gerekir. "Birinci İçişleri Bakanlığı Gözetim Stratejisi" olarak adlandırılan mevcut stratejiyi kapsayacak olan bu beş yıllık süre üç aşama olarak yapılandırılacaktır:

1. Bir yıllık (2022) hazırlık aşamasında, henüz kurulmamış veya pilot uygulaması devam eden ilgili tüm enstrümanlar (USÖO, YÖGK) kurulmuş, teşkilatlandırılmış, teçhizatlandırılmış, personelleri tayin edilmiş ve bilgi toplayıp analiz etmeye hazır hale gelecektir.
2. İki yıllık (2023-2024) uygulama safhası, elindeki tüm enstrümanlar (USÖO, YÖGK, KGK, Etik Kurulları) ile (i) vatandaşları/STK temsilcilerini ortak haline getirecek (ii) gözetim temelinde İGK uygulamalarını gözden geçirecek, (iii) İGK-vatandaş ilişkisini değerlendirecek ve (iv) bu temelde gerekli iyileştirmeleri belirleyecektir.
3. İki yıllık (2025-2026) geliştirme safhasında ise daha önce tanımlanmış olan iyileştirmeler yapıp bunların kapsamlı bir yaklaşım haline gelmesi sağlanacak ve ikinci bir gözetim stratejisi hazırlanacaktır.

STRATEJİK ODAKLAR

Aşağıdaki sunumda belgeye derç edilmiş ve Ek 5'te sıralanmış 24 adet tavsiye kaydedilmiştir. Bunlar temel bir mantık etrafında önleme stratejisini tanımlayan beş stratejik odak şeklinde ifade edilebilirler. Bu tavsiyelerin bazıları birden fazla stratejik odağın alanına girmektedir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

TEMEL MANTIK “VATANDAŞLARA DANIŞ, ONLARLA ORTAKLIK KUR VE ONLARIN İHTİYAÇLARINA YANIT VER”

Bugün vatandaşlar İGK'ler tarafından göz ardı edilmemektedir, ancak İGK'ler vatandaşları sadece biçimsel olarak dinlemekte olup vatandaşlar, özellikle kamu güvenliği ve İGK'lerin zarar verici yanlış davranışlarının soruşturulması söz konusu olduğunda güvenlik hizmet sunumuna pek de dâhil değildir. İşte bu nedenle **gözetimin vatandaşların görüş ve beklentilerinin İGK'ler tarafından hesaba katılması ve vatandaşlara adil ve şeffaf yanıtlar vermesini sağlayacak şekilde organize edilmesi gerekmektedir**. Tüm tavsiyeler temel mantıkla ilgilidir ancak iki tanesi stratejinin temelini özetlemektedir.

- Vatandaşların sadece talep ve önerilerini almanın da ötesine geçin. Tam bir şeffaflık içerisinde bu talep ve önerileri etkin biçimde işleme alarak hızlı ve etkili bir şekilde yanıtlayın.
- Vatandaşın gündelik güvenlik ihtiyaç ve beklentilerine yanıt verecek şekilde kamu güvenliğine ilişkin vatandaş odaklı gözetime odaklanın (ihtiyaçları ölçün ve ihtiyaçları eylem planlarına entegre edin).

STRATEJİK ODAK N°1 “VATANDAŞI TANIMAK VE DÂHİL ETMEK”

Şu ana kadar, vatandaşların şikayetleri dinlenmiştir, ancak vatandaşların ifadeleri İçişleri Bakanlığı içerisinde dağınık vaziyette kalmıştır. Bu da vatandaşların kendilerini İGK'lere adanmasını engelleyen bir organizasyon eksikliğini yansıtmaktadır. **Vatandaşların kendilerini güvenlik oluşumları ile ilgili kılmalarını sağlamak ve vatandaşlara bir bakış açısı sunmak için İçişleri Bakanlığı öncelikle vatandaşın hazırbulunuşluğunu öğrenebilecek şekilde kendini organize etmelidir.**

- Vatandaşın beklenti ve hazırbulunuşluğuna dair açık ve net bir görüşe sahip olabilmek için İçişleri Bakanlığı ve İGK'ler bünyesinde vatandaş istek ve önerilerinin alınması ve işlenmesi ve yine vatandaşlara geri bildirimde bulunulmasının organize edilmesi
- Sunulacak kamu güvenliği hizmetinin tanımlanması için vatandaşların ihtiyaç ve beklentilerine dair ifadelerinin dikkate alınması, analiz edilmesi ve hizmetin sunulması için hangi faaliyetlerin gerçekleştirileceğine İGK'lerin kendilerinin belirlemesine müsaade edilmesi
- İçişleri Bakanlığı'nın itici güçlerinin, tüm gözetim uygulamalarının değerlendirilmesinden ve vatandaş odaklı gözetim uygulaması rehberliğinden USÖK/USÖO ve temel hak odaklı gözetim rehberliğinden KGK sorumlu olacak şekilde, gözetim için eklenmesi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- KGK'ye vatandaş-İGK etkileşimine ilişkin bilgi sahibi olabilmek amacıyla şikâyetlerle ilgili bilgileri analiz etme kapasitesinin kazandırılması ve bunun İçişleri Bakanlığı tarafından iyileştirme amaçlı kullanılması ve hesap verebilirlik ilkesi gereğince vatandaşlara da açılması

STRATEJİK ODAK N°2 "VATANDAŞLARA SAYGI DUYULMASI VE KGK'NİN GÜÇLENDİRİLMESİ"

Vatandaşların temel haklarının korunması konusu hâlihazırda çeşitli yapı ve mekanizmaların kapsamı içerisindedir. Ancak bunların büyük bir kısmı İçişleri Bakanlığı'nın yeni kurulan Kolluk Gözetim Komisyonu (KGK) dışındadır. Bu nedenle ihlaller münferit vakalar olarak ele alınmakta, sistemsel iç ve dış konular olarak değerlendirilmemektedir. **Şimdi artık İçişleri Bakanlığı içerisinde İGK-vatandaş ilişkisinin daha iyi yönetilebilmesi amacıyla ihlallere ilişkin kapsamlı bir analitik değerlendirme tesis etmenin zamanı gelmiştir.**

- Gözetim ve iç düzenleme arasında bir çelişki olduğunda önceliğin gözetime verilerek devam edilmesi
- Güvenliğin faydaları ile özgürlükler ve insan hakları kısıtlamaları arasındaki dengenin vatandaşlarla birlikte belirlenmesi
- İGK'lerin İçişleri Bakanlığı tarafından gözetiminin, vatandaşların bilgiye bağımsız şekilde erişebileceği şekilde organize edilmesi
- Uygun azaltma önlemlerini tanımlamak için herhangi bir yeniliğin ekipman veya iş akışına uygulanmasının etkisinin değerlendirilmesi
- Şikâyet analizinin sonuçlarının zenginleştirilmesi için, şikâyet edilen kurum hangisi olursa olsun şikâyet ile ilgili bilgilerin KGK düzeyinde merkezileştirilmesi
- Yapılan başvuruları daha uygun ve verimli süreçlere iletmek üzere dosyaların bir merkez olarak KGK'de kaydedilecek şekilde organize olunması.

STRATEJİK ODAK N°3 "İGK'LERİN VATANDAŞLARA VE STK'LARA AÇILMASI"

Şimdiye kadar, İGK'ler gündelik etkileşimlerinde vatandaşlarla/sivil toplumla yakın bir temas halinde olsalar da onları hep belli bir mesafede tutmuştur. Bilgi ve analizlerinin yanı sıra, vatandaşın gündelik yaşamı üzerinde doğrudan etkisi olan stratejik kararlar üzerinde yakın bir kontrol sağlamışlardır. Bu nedenle, vatandaş odaklı gözetimle ilgili faaliyetler gerçekte pek de desteklenmiş veya teşvik edilmiş değildir. **Bakanlık, vatandaş odaklı gözetim için USÖO, temel haklar odaklı gözetim için ise KGK ile birlikte, gözetim özelliği olan faaliyetlerin tespit edilmesi, geliştirilmesi, desteklenmesi, teşvik edilmesi ve İGK'lerin vatandaşlara ve sivil topluma açılması için kendini organize etmelidir.**

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- İçişleri Bakanlığı'nın itici güçlerinin, tüm gözetim uygulamalarının değerlendirilmesinden ve vatandaş odaklı gözetim uygulaması rehberliğinden USÖK/USÖO ve temel hak odaklı gözetim rehberliğinden KGK sorumlu olacak şekilde, gözetim için eklemlenmesi
- İçişleri Bakanlığı/İGK faaliyetlerinin gözetim prensipleri uyarınca değerlendirilmesi için bir okuma tablosunun geliştirilmesi
- Okuma tablosu uygulamasının sonuçlarından faydalanmak üzere merkezi bir süreç organize edilmesi
- Bakanlığın, İGK'lerin mesleki kültürünü izleyecek şekilde organize edilmesi
- Hem gözetimi destekleyen etik kuralların teşvik edilmesi hem de İGK personelinin uygulama taahhüdünün artırılması için bir etik politikasının geliştirilmesi

STRATEJİK ODAK N°4 "KADEMELİ BİR GELİŞİM"

Bazı eksiklere rağmen, gözetim hâlihazırda İçişleri Bakanlığı içerisinde bulunmaktadır. İçişleri Bakanlığı'nın gözetime ilişkin planları ise oldukça iddialıdır ve hem İGK'lerin iş akışında hem de kurumsal kültürlerinde gerçek bir değişim sürecini öngörür. Bu nedenle, **istenildiği üzere stratejinin beş yıllık süre zarfında uygulanması için mevcut mekanizmaların iyileştirileceği, kurumun deneyime dayalı deneysel bir süreç üzerinde ilerlemeye hazırlanacağı, kademeli olarak ve artarak ilerleyen bir gelişime ihtiyaç vardır.**

- Mevcut/planlanan organların (USÖO ve YÖGK) gözetim enstrümanları olarak geliştirilmesi ve bunların deneyimlerinin üzerine inşa edilmesi
- İçişleri Bakanlığı'nın itici güçlerinin, tüm gözetim uygulamalarının değerlendirilmesinden ve vatandaş odaklı gözetim uygulaması rehberliğinden USÖK/USÖO ve temel hak odaklı gözetim rehberliğinden KGK sorumlu olacak şekilde, gözetim için eklemlenmesi
- Vatandaşlara adil ve eşit şekilde yanıt verilmesinin sağlanması, sistemdeki zayıflıkların tespit edilmesi ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılması amacıyla İGK'lerle ilgili dosyalara ilişkin olarak temel hakların korunmasından sorumlu farklı kurumların eylemlerinin koordine edilmesi
- İçişleri Bakanlığı'nın PERDİS sistemindeki performans ölçütlerinin, performans ölçüm unsurları olarak İGK'lerin stratejik plan ve performans programına eklenmesi
- KGK'nin, İçişleri Bakanlığı'ndan, İGK'lerden ve sivil toplumdan gelen kendi personeline sahip, bağımsız bir yapı olarak tesis edilmesi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- İB'nin rehberliğinde İGK'lerin amaçlarının, hedeflerinin ve performans ölçütlerinin birbiriyle uyumlu hale getirilmesi
- Gözetimin sağlanması için gerekli teknolojilerin tespit edilmesi ve mümkün olduğuunda kullanılması

Gözetim politikasının bel kemiği olabilecek rehber, gözetimi destekleyecek mevcut enstrümanların kullanılmasıdır. Bu husus öncelikle, vatandaşların ve İçişleri Bakanlığı'ndaki sivil makamların eliyle gözetimi sağlayacak gerekli uygulamaların geliştirilmesi veya mevcut olanların güçlendirilmesi için gereklidir. Sonrasında ise bunların güçlendirilen bir etik kurul, USÖO ve KGK'ye dayalı ve bunlar tarafından yürütülecek olan tutarlı bir sistem içerisinde eklenmesi için gereklidir. Bu sistemin yüzü olarak siyasi bir yetkili atanabilir.

İLERİYE BAKMAK: 2022-2026

Burada ortaya konan strateji, tavsiyeler şeklinde sunulan ve stratejik odaklarla ifade edilen bir dizi somut tedbire dayanmaktadır. Bunun uygulanması ise doğası gereği kurumsal ve mesleki kültürde bir değişiklik süreci gerektirmektedir. Bu nedenle, istendiği üzere beş yıllık bir süre zarfında kademeli olarak ve artarak ilerleyen bir yaklaşımla uygulanmalıdır.

Bu beş yıllık perspektif üç aşamada ifade edilebilir. İlk aşama, ihtiyaç duyulan temel enstrümanların (USÖO, YÖKG) kurulması veya var olanların (etik kurullar, KGK) güçlendirilmesidir. Buna hazırlık aşaması gözüyle bakılmalıdır. Takip eden iki yılı kapsayacak olan ikinci aşama ise mevcut mekanizmaların vatandaşların bu mekanizmalara dahil edilerek güçlendirilip yaygınlaştıracakđı aşamadır. Burada yeni bir gözetim kapasitesi hayata geçirilecektir. Son iki yıla uzanan son aşama ise stratejik odaklar doğrultusunda deneyim inşa etmek amacıyla yeni kurulan kapasitenin eksiksiz olarak kullanılması ile ilgilidir. Bu beş yıllık sürenin sonunda, İçişleri Bakanlığı'nın elinde kıymetli ve etkili bir kapasite mevcut olacak ve Bakanlık sağlam bir deneyime dayalı olarak daha ileriye gidebilecek ve yenilikler yapabilecek bir konuma gelecektir.

Bunun ayrıntıları aşağıdaki takvime işlenmiştir. Burada anlatılan faaliyetler bu belgedeki tavsiyelere dayanmaktadır.

2022 Aşama 1: Hazırlık

2022 yılının sonunda İçişleri Bakanlığı tüm temel gözetim enstrümanlarını tesis etmiş olmalıdır.

- USÖK/USÖO kurulmuş ve personeli hazır hale gelmiş,
- YÖGK'lerin genele yayılması tamamlanmış,

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- Veri depolama ve analiz merkezinin de olduğu genişletilmiş KGK Sekreteryası kurulmuş,
- Etik kurul aygıtı, gözetimi kapsayacak ve destekleyecek şekilde yeniden düzenlenmiş ve dinamik hale getirilmiş,
- Bir gözetim politikası tesis edilmiş ve üst düzey bir yetkili atanarak temsili sağlanmış olacaktır.

2023-2024: Aşama 2: Vatandaşların dâhil edilmesi ve mevcut gözetim mekanizmalarının genişletilmesi

Bu dönemin sonunda İçişleri Bakanlığı mevcut gözetim meselelerinin ve uygulamalarının neler olduğunu bilmeye ve mevcut sistem içerisinde bazı gerekli değişiklikleri yapmaya hazır hale gelmiş olmalıdır. Mevcut enstrümanların kısıtları ve potansiyel iyileştirmeleri tespit edilmiş olmalıdır.

- USÖO ve YÖGK'ler STK temsilcilerinin katılımını sağlamış,
- Gözetimdeki gerçek rollerinin değerlendirilmesi amacıyla USÖO ve YÖGK'ler gözden geçirilmiş,
- USÖO, İGK'ler içerisindeki gözetim uygulamalarının gözden geçirilmesine liderlik etmiş,
- KGK, neticede güven duyulan ve verimli bir etkileşimin oluşmasını sağlamak adına gözetimi zenginleştirmek için İGK-vatandaş ilişkisine ilişkin açık kaynaklardaki bilgileri ve şikâyetleri analiz etmeyi tamamlamış olacaktır.
- Bu analiz, gözden geçirme ve değerlendirmelere ait sonuçlar deneyimlere dayalı olarak eğitim-öğretim ve yönetim uygulamalarının adapte edilmesi amacıyla İçişleri Bakanlığı gözetim stratejisinin değiştirilmesi için kullanılır. Buradaki amaç bir bütün haline getirildiğinde İçişleri Bakanlığı gözetim reformunu oluşturabilecek nitelikte iyileştirmeler tespit etmektir.

2025-2026: Aşama 3: "İçişleri Bakanlığı gözetim reformunun" uygulanması

- Gözetim mekanizmaları yeniden yapılandırılır ve geliştirilir.
- Uygulamalar, prosedürler ve eğitim-öğretim öncelikle 2. aşamadaki analizlerin sonucuna, sonrasında ise deneyimlere dayalı olarak sürekli güncellenir (kurumsal öğrenme süreci)
- Stratejinin ilk iki aşamasının uygulanmasına ilişkin değerlendirme, temel unsurların denetimiyle birlikte tamamlanır.
- KGK'in bağımsızlığı artırılır, yönetim ve yetkileri potansiyel değerşiklikler yapılması için değerlendirilir.
- Bu dönemin sonunda yeni bir beş yıllık gözetim stratejisi planlanır ve hazırlanır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Birinci kuruluş aşaması (2022) açık ve net olsa da ikinci ve hatta üçüncü aşamada bir miktar belirsizlik olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum “yaparken/ilerlerken öğrenme” olarak kabul edilmelidir. Aynı zamanda, gözetim stratejisi de dâhil olmak üzere Bakanlığın yaptığı farklı girişimlerin, güvenlik politikasının görünümünü değiştirebileceği de açıktır. Önümüzdeki yıllarda gözetim, yapıyla bütünleştiiğinde, İçişleri Bakanlığı ve İGK’ler içerisinde ağırlılığını fazlasıyla hissettirdiiğinde ve bu nedenle daha az özel dikkat gerektirdiiğinde, yeni perspektifler de ortaya çıkabilir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

1 GİRİŞ

İç güvenlik sektörünün ve özellikle iç güvenlik kuvvetlerinin faaliyet ve davranışlarının gözetimi bir yanda hem iyi yönetim hem de hukukun üstünlüğüne-temel haklara saygı ile hem de diğer yanda vatandaşların güvenliğinin korunması ile ilgilidir.

Hukukun üstünlüğü ve güvenlikle ilgili olarak ortadaki zorluk, iç güvenlik kuvvetlerinin (İGK'lerin) kapsamlı yetkilerinin düzgün şekilde kullanılması ve bu yetki kullanımının vatandaşların fiziksel bütünlük ve ifade hürriyeti de dâhil hak ve özgürlüklerine zarar getirmeyecek şekilde tarafsız olarak kullanılmasındadır. Gözetim, vatandaş çeşitli şekillerde hizmetin tanımlanması ve değerlendirilmesi ile ilişkilendiren ve iç güvenlik güçlerini, vatandaş koruyan, paranın karşılığı ve hedef odaklı bir yaklaşımla etkili güvenlik hizmetlerini verimli bir şekilde sunmaya yönlendiren tüm mekanizmaları kapsar.

Neticede, gözetimin iki boyutu vardır. Birincisi hem birey, hem de grup seviyesinde iç güvenlik kuvvetlerinin davranışları ile ilgilidir. Söz konusu risk temel haklara saygı olduğu için, buna iç güvenlik kuvvetlerinin “temel haklar odaklı gözetimi” adı verilmektedir. İkincisi ise genel anlamıyla yönetim, özede ise İGK'lerin, kamu için ve kamu tarafından bir kamu hizmeti olarak yönetilmesi ile ilgilidir. Güvenlik hizmetlerinin vatandaşların ihtiyaçlarını yeterli düzeyde yansıtır olmasını ve bu hizmetlerin vatandaşa etkili biçimde sunulmasını sağlamayı amaçladığı için, buna da İGK'lerin “vatandaş odaklı gözetimi” adı verilmektedir.

Gözetimin İçişleri Bakanlığı bünyesinde nasıl yer bulması gerektiğine ilişkin ruhu anlatmak için Peel'in prensibinin burada bir kez daha tekrarlanmasında fayda vardır.

“Polisin işlev ve görevlerini yerine getirmek için sahip olduğu yetkilerin polisin varlığı, eylem ve davranışlarının vatandaşlar tarafından onaylanmasına ve yine polisin vatandaşların saygısını kazanıp bunu devam ettirebilmesine bağlı olduğunu kabul etmek.”

Robert Peel – Genel polislik eğitimi – Dokuz prensibin ikincisi – Londra 1829

2 KÜRESEL BİR GÜVENLİK STRATEJİSİ ÇERÇEVESİNDE GÖZETİM STRATEJİSİ

Demokrasi ve halkın egemenliği ilkesi vatandaşa tüm kamu faaliyetlerinde söz hakkı vermektedir. Bir süreliğine parlamento çerçevesinde temsil modeli içerisinde buna ulaşılmıştır. Son dönemlerde ise katılımcı demokrasi ve yetkiyi daha fazla yerele devreden kamu yönetimi uygulamaları, vatandaşların kamu hizmetlerinin ve özellikle iç güvenlik kuvvetlerinin (İGK'lerin) organizasyonunun belirlenmesine daha yakından, daha doğrudan ve daha somut şekilde katılmasını gerektirmektedir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Modern toplumlar vatandaşlarını seçmen ve vergi mükellefi olarak güçlendirirler. Vatandaşlara seçme şansı verilir ancak karar vermeden önce vatandaşlar kendilerine neyin sunulduğuna, ödedikleri vergilerin nasıl kullanıldığına ve verdikleri kararın sonrasında hangi sonuçların doğacağına ilişkin bilgi sahibi olmak da isterler. Ayrıca vatandaşlar değerlendirme yapabilmeyi ve bu değerlendirme sonucunda eksiklikler ve zafiyetler tespit ederlerse de iyileştirme talep edebilmeyi umarlar.

Aynı durum İGK alanında da geçerlidir çünkü güvenlik, vatandaşların temel bir ihtiyacıdır. **Vatandaşlar güvenlik hizmetlerinin ihtiyaçlarına uygun olduğundan ve saygılı bir şekilde sunulduğundan emin olmak isterler. Uygunluk ve saygı, gözetime eşit derecede yön veren iki hatırı.** Güvenlik sektörünün gözetimini talep eden, sadece vatandaş değildir. İGK'lerin tüm sorumluluğu onlarda olduğü ve İGK'lerin faaliyetlerinden dolayı onlar hesap verdiği için devlet ve özellikle İçişleri Bakanlığı da gözetimi organize etmelidir.

2.1 İnsanların gözetim beklentileri ve anayasal haklar

İnsanların ihtiyaçlar piramidinde, güvenlik en temel gereksinimlerden biridir. Modern bir toplumda, bu sorumluluk bir gruba ve netice itibarı ile devlete devredilmiştir, ancak vatandaşların talep ettikleri güvenliğin sağlandığından emin olmaları için neler yapıldığını yakından izleme hakları vardır. Bu sorumluluk devri vatandaş için temel öneme sahip bir hizmeti içermekte olup aynı zamanda da temel haklara müdahale edebilen kapsamlı yetkileri de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, bu izleme hakkı sadece İGK'lerin kendilerinden yapmaları beklenenleri değil, aynı zamanda yapmamaları beklenenleri de kapsamaktadır. Bu beklenti, ister doğrudan isterse de güvenilir otoritelere yetki devriyle olsun, güvenlik sektörünün vatandaşlar tarafından gözetiminin kökünü oluşturur.

Vatandaşların hakları Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na resmi olarak yansıtılmıştır. Bu da vatandaşların beklentisinin meşruiyetini göstermektedir. Ana hukuki referansların verilmesinde fayda vardır.

Anayasanın 12-74. maddeleri Türk vatandaşlarının hak ve hürriyetlerine ayrılmıştır. Anayasanın 12. maddesi herkesin dokunulmaz, devredilemez ve vazgeçilemez temel hak ve hürriyetlere sahip olduğunu belirtmektedir. 13. maddeye göre, bu hak ve hürriyetler ancak kanunlar yolu ile sınırlanabilir. Anayasanın 40. maddesi uyarınca, bu hak ve hürriyetlerin herhangi bir şekilde ihlal edilmesi durumunda, herkes yetkili makama geciktirilmeden başvuru talep etme hakkına sahiptir ve kişinin resmi görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da kanuna göre devlet tarafından tazmin edilir.

Temel haklar odaklı gözetimde uluslararası hukuk da ana hukuki kaynaklardan biridir. Türkiye'de, usulünce yürürlüğe konmuş uluslararası anlaşmalar da iç hukuk sisteminin bir parçasıdır. 2004'ten yapılan ek ile Anayasanın 90. maddesinin son cümlesi şöyle der: "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmalar ile kanunların aynı konuda farklı

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.” Bu nedenle, kanunlarla uyuşmaması durumunda, temel hak ve hürriyetler alanındaki uluslararası anlaşmaların uygulanacağı açık ve nettir. Bu nedenle, temel hak ve hürriyetler aynı zamanda uluslararası anlaşmalarca da korunmaktadır. Buna örnek, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesidir.

Vatandaş odaklı gözetim aynı zamanda vatandaşın güvenlik hakkı üzerinden anayasada da kendisine bir temel bulmaktadır ve bu da vatandaşa güvenlik sektörüne ilişkin bir tür sahiplik de vermektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 19. maddesine göre herkesin güvenlik hakkı vardır. Bu hak, aşağıda görevleri sıralanmış olan Türk Kamu İdaresi eliyle devlet tarafından korunur: 1) Ulusal Güvenlik 2) Kolluk Hizmeti (kamu güvenliğini de içeren kamu düzeni için) 3) Kamu Hizmetleri (kamu yararı için) 4) Teşvik ve destek 5) Planlama 6) Öz-yönetim (iç düzen).

İçişleri Bakanlığı anayasal değil idari nitelik taşıyan İGK'lerin teşkilatlanması ve çalışması gibi iç düzenlemelerle alakalı konularla ilgilenirken bu hukuki kaynakların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu nedenle, gözetim ilkeleri ile herhangi bir iç düzenlemenin çelişmesi durumunda anayasal ve uluslararası hükümler uyarınca gözetimin üstün gelmesi gerekir.

Tavsiye 1: *Gözetim ile iç düzenlemeler arasında bir çelişki olması durumunda anayasallık kriterine dayalı olarak gözetime öncelik vererek devam edin.*

Ayrıca, tüm hakların temeli olarak insan onuruna gösterilen dikkat, Nisan 2021'de yürürlüğe konulan İnsan Hakları Eylem Planı'nın ana ilkelerinden biridir. Kişinin fiziksel ve ahlaki bütünlüğü ve özel hayatının korunmasının bir parçası olarak, işkence ve kötü muameleye sıfır tolerans ve insan onur ve şerefine korunması ana hedefler olarak belirtilmiştir. İşkence ve kötü muameleye sıfır tolerans politikası 2003 yılından bu yana resmi olarak kabul edilmiştir.

2.2 Güvenlik hizmetlerinin sunumunun gözetimi, kamu güvenliği odağı

Güvenlik sektörünün kapsamı oldukça geniştir. İçerisinde farklı tehditleri bertaraf etmeyi amaçlayan farklı eylemler barındırır. Bu eylemler, farklı güvenlik hizmetlerinde birleşirler. Vatandaş, her zaman için bu hizmetlerin nihai faydalanıcısıdır; ancak bu az ya da çok doğrudan yapılır. Kişinin günlük yaşantısında güvenli bir ortam sağlamayı hedefleyen kamu güvenliği örneğinde, vatandaş güvenlik hizmetinin doğrudan faydalanıcısıdır. Vatandaş devriyelerden, gelen ihbarlara verilen yanıtlardan, suçların soruşturulmasından, saldırganlığı ve neticede onun sebep olacağı zararı engelleyen veya durduran önleyici tavsiyelerden doğrudan doğruya faydalanır. Vatandaş yakın bir tehditle karşı karşıya kaldığında, hemen hizmet bekler. Bu durum, organize suçla mücadele, ulusal güvenlik ve kalabalıkların kontrolü gibi kişinin dolaylı faydalanıcı konumunda olduğu, genel ve güvenli bir ortam bağlamında buradaki faydayı milyonlarca başka faydalanıcı ile birlikte paylaştığı güvenlik sektörünün

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

diğer alanlarından daha farklıdır. Güvenlik hizmetinin sunulması söz konusu olduğunda kamu güvenliği üzerine yapılan bu odaklanmanın tek sebebi sadece önemli olması değil, aynı zamanda vatandaş için yerel ve acil olmasıdır da. Türkiye ve dünyada kamu güvenliği, İGK faaliyetlerinin büyük bir kısmını oluşturmaktadır (Ükelere göre %60 ila 70 civarında).

Tavsiye 2: *Vatandaş odaklı gözetimin vatandaşların gündelik güvenlik ihtiyaç ve beklentilerine yanıt verecek şekilde kamu güvenliğine odaklanmasını sağlayın.*

2.3 Bireysel hak ve hürriyetlere müdahalenin vatandaşların kontrolünde olması

Görevlerinde, İGK'lere geniş fiziksel ve yasal yetkiler verilmektedir. Bunları güç kullanma, tutuklama, kanıt toplama ve adli makamlara sunma yetkisi olarak özetleyebiliriz. Bu yetkiler resmi olarak katı bir şekilde düzenlenmiştir. Ancak, içinde buldukları durumu insanın yorumlamasını gerektiren doğaları gereği, içerisinde kötüye kullanılma riski taşırlar. İGK'lerin eylemlerinin, vatandaşların temel haklarına müdahale etmemesinin sağlanması adına bu risk önlenmelidir. Hesap verebilirlik ilkesi uyarınca ve bu yetkileri İGK'lere kendileri verdikleri için, vatandaşların İGK'lerin bu yetkileri nasıl kullandıklarını ve herhangi bir kötüye kullanımı engellemek ve düzeltmek için ne gibi hükümlerin mevcut olduğunu denetleme hakkı vardır.

Hizmet sunumunun gözetiminin aksine, temel haklara yönelik potansiyel ihlallerin gözetimi kamu güvenliğine odaklanmaz. İç güvenlik sektörünün bütününe kapsmalıdır. Vatandaş ile daha fazla iş birliğine dayalı ve daha yumuşak müdahalelerin gerektiği kamu güvenliği alanına kıyasla suç soruşturması veya kalabalık kontrolü gibi bu geniş yetkilerin yaygın olarak kullanıldığı alanlarda vatandaşların, İGK eylemlerinin "ikincil" mağdurları olma ihtimali daha yüksektir. Vatandaşların günlük hayatında kamu güvenliği daha fazla yer alsa da, vatandaş için ciddi ihlal olasılığı, İGK faaliyetlerinin diğer alanlarıyla istatistiksel olarak eşittir.

Temel haklar odaklı gözetimde vatandaşa da bir rol vermenin bir başka sebebi de İGK'lere verilen olağanüstü yetkilerin çoğunun aslında vatandaş tarafından verilmiş olmasıdır. Bu nedenle İGK'ler bu yetkileri daha iyi ve daha etkili güvenlik hizmetleri sunmak için kullandıkları müddetçe, bu yetkiler kendilerine verilir. Rızaya/uzlaşmaya dayalı polislik adı verilen kavramın temelinde bu yatar. Bu konsept, kendisine sunulan güvenlik karılığında vatandaşın hak ve hürriyetlerinde kabul etmeye hazır olduğu sınırlamaların dengesine benzer. Gözetim işte bu dengenin doğru oranda tutulmasını sağlar.

Tavsiye 3: *Güvenliğin faydaları, özgürlükler ve insan hakları sınırlamaları arasındaki dengeyi vatandaşlarla birlikte belirleyin*

2.4 İçişleri Bakanlığı gözetimi

İGK'ler İçişleri Bakanlığı'nın emrindedir. İçişleri Bakanlığı kendi sorumluluğu altında olan bitene dair siyasi ve hukuki olarak hesap verir. Bu nedenle, vatandaşlarla birlikte bakanlık, valilikler ve ayrıca bakanlık adına görev yapan mülkiye müfettişleri İGK'lerin güvenlik

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

hizmetini nasıl verdiklerini ve faaliyetlerini gerçekleştirirken temel haklara ne derecede saygılı olduklarını denetlemek durumundadırlar.

Somut olarak, İçişleri Bakanlığı, özellikle vatandaş ile etkileşim halindeyken, İGK'lerin ve kolluk personelinin ne yaptığını iyi bilmelidir. Aynı zamanda bakanlık onların şeffaf bir şekilde vatandaşlara hesap vermelerini de sağlamalıdır. Geleneksel olarak bu, İGK'lerin valilerin emrinde olmasıyla ve İGK'lerin öncelik ve amaçların belirlenmesinde veya insan haklarının kısıtlanması durumlarının yönetilmesinde valilere danışması ile sağlanmaktadır. Neticede, valiler de bakanlığın emrindedir. Spesifik durumlara ilişkin olarak daha net bir görüş almak gerektiğinde, bu görev bakanlığın emrindeki mülkiye müfettişlerince yerine getirilir.

Ancak adil ve etkili bir gözetim sağlamak için bu yeterli değildir. Öncelikle hiyerarşik bir yapı içerisinde emir almak ast ile üstü birbirine bağlar. Bir durumun bağımsız olarak değerlendirilebilmesi için olan bitene ilişkin bilgiye yatay olarak erişebilmek gereklidir. İkincisi, güvenlik hizmetlerinin vatandaşın beklentisine uygun olmasının ve İGK'lerin faaliyetleri nedeniyle vatandaşın mağdur olmamasının sağlanabilmesi adına vatandaşın bizzat kendisi orada değildir. Bu nedenle, İçişleri Bakanlığı gözetimi, bilgiye bağımsız olarak erişebilecek ve vatandaşın da bakış açısını alabilecek şekilde organize etmelidir.

Bakanlığın gözetim vasıtası ile tespit edip düzeltebileceği durumlardan biri de İGK'lerin yapması gerekenleri yapmadıkları için hizmetin engellenmesi durumudur. Hizmet sunulmadığında, vatandaşlar da suçluların onların haklarını ihlal etmesinin önlenmesinde İGK'lerin oynaması gereken role güvenememektedir. Böylesi bir zafiyet, yalnızca vatandaşlar tarafından tespit edilip göz önüne serilebilir. İçişleri Bakanlığı bunu bilmeli ve neticede bu bilgiye erişebilmek için vatandaşları gözetim mekanizmasına dâhil etmelidir.

Tavsiye 4: İGK'lerin İçişleri Bakanlığı tarafından gözetiminin gerekli bilgiye ve vatandaşlara bağımsız olarak erişebilecek şekilde organize edilmesi.

3 İGK'LERİN KAMU GÜVENLİĞİ GÖREVİNİN TANIMLANMASI, İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Vatandaşlar için güvenli bir ortam ile suçlara ve düzensizliklere karşı etkili bir koruma sağlanması yönündeki kamu güvenliği amacına kapsamlı bir süreçle ulaşılabilir. Bu süreç içerisinde güvenlik hizmetinin üretimi ve dağıtımı organize edilir. Gözetim, **vatandaş ve Bakanlık sivil idaresinin, iyi hizmet performansının sağlanması amacıyla, kamu güvenliği hizmetinin sunumunun her bir adımında mevcut ve aktif olması** anlamına gelir.

Bu doğrultuda atılacak ilk adımlardan biri ihtiyaçların tespitiyle başlayıp somut ölçülebilir hedeflerin belirlenmesini de kapsayacak şekilde hizmet tanımının yapılması düzeyinde olacaktır. İkinci adım ise vatandaşların sadece İGK faaliyetlerini izlemekle kalmayıp aynı

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

zamanda kolluk personelinin yanlış davranışlarının önlenmesi ve düzeltilmesinde de aktif bir rol oynadığı uygulama aşamasıdır. Bir sonraki ve en son adım ise kamu güvenliği alanında hizmet sunumunun gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi amacıyla İGK faaliyetlerinin değerlendirilmesidir.

3.1 Bir kamu malı olarak kamu güvenliği

Güvenlik, nihayetinde bir ölüm kalım meselesiye, o zaman, aynı zamanda, çoğunlukla vatandaşın günlük yaşantısını rahatsız eden bir zarar ve anlaşmazlık meselesidir. Netice itibarıyla, güvenlik hayat kalitesinin sağlanması ve kişinin çevresi üzerinde bir tür kontrolünü sağlaması için faydalanılan bir hizmettir. Böylesi bir hizmete ihtiyaç duyulması olasılığı yüksektir, ancak bunun gerektirdiği faaliyet oldukça basittir. Kişinin beklentisi tüketimciliğe oldukça yakındır. Bu bir kamu hizmeti olduğu için, parayla satın alınamaz. Vatandaş paranın gücü ile kontrol sağlayamaz ve bu nedenle hizmeti alabilmek için başka bir yaklaşım bulmalıdır. İşte gözetimin rolü budur. Burada önemli olan vatandaşın günlük hayatının güvenliğidir.

Dünyadaki birçok iç güvenlik kuvveti vatandaşın önceliklerini tespit etmek üzere organize olmuştur. Ancak, bu süreci sıkıca kontrol altında tutarlar ve hizmetin tanımlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde vatandaşa bir rol verme konusunda doğal bir isteksizlikleri vardır. “Vatandaş için neyin iyi olduğunu bildiklerini düşünürler.” Aynı zamanda bir tarafta farklılaşmak, diğer tarafta da bütünleşmek gibi kurumsal bir ikileme de karşı karşıyadırlar. Farklılaşma konusunda, teşkilat ve çalışma biçimlerini kendi çevrelerine uyarlamak ve kendi “varlık sebepleri” ile uyumlu olmak zorundadırlar. Bütünleşme konusunda ise ölümcül bir dağılma yaşamamak için iç süreçlerine ve bütünleşmeye odaklanmalıdırlar.

Bu durum, vatandaşlara ihtiyaç ve beklentilerini ifade etme fırsatı veren mevcut enstrümanlarca yansıtılmaktadır. Türkiye’de, vatandaşların görüşlerini almak için çok sayıda mekanizma mevcuttur ki bu da bir yere kadar bu uygulamaların Türk idare kültüründe hâlihazırda mevcut olduğunun kanıtıdır. Vatandaş odaklı perspektif ile ilgili olarak, vatandaşlar, kollukla ilgili taleplerini doğrudan İGK’lere veya dolaylı olarak İçişleri Bakanlığı’na, Cumhurbaşkanlığı’na ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne yöneltebilmektedirler. Doğrudan başvuru resmi olarak dilekçe vermek suretiyle veya gayri resmi olarak da e-posta, sosyal medya paylaşımları veya sözlü başvurular ile gerçekleştirilmektedir.

Vatandaşların, ihtiyaç ve beklentilerinin belirlenmesine katılımlarını sağlamak üzere bazı mekanizmalar tespit edilmiş olup bunlar Ek 1’de sunulmuştur. Bu, vatandaş odaklı bir gözetime doğru iyi bir adımdır, ancak yeterli değildir. Vatandaşlar, halka açık olmayan, kapalı kapılar arkasında gerçekleşen karar sürecinin dışında tutulmaktadır. Bu etkileşim görünürde ne İGK’ler içerisinde ne de valiliklere veya İçişleri Bakanlığı’na sunulan düzenli bir raporun

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

kapsamına girmektedir. Bir yere kadar, bunun nezaketen yapılan bir halkla ilişkiler uygulaması gibi, bir müşteri-işletme ilişkisine benzediği söylenebilir. Netice itibarıyla, İçişleri Bakanlığı'nın neler olup bittiğine dair kapsamlı bir görüşe ihtiyacı vardır.

Tavsiye 5: *Yalnızca vatandaşın istek ve önerilerini almanın ötesine geçip bu istek ve önerileri işleme koyup tam şeffaflık içerisinde usulüne uygun bir şekilde cevaplayın.*

Tavsiye 6: *Vatandaşın beklentileri ve isteklerini daha iyi anlayabilmek amacıyla, İçişleri Bakanlığı ve İGK'ler içerisinde vatandaş istek ve önerilerinin toplanması, işleme konulması ve raporlanması için düzenleme yapın.*

3.2 Kamu güvenliği yönetiminin gözetiminde vatandaşın rolü

Kamu güvenliği hedeflerine ulaşılmaya katkı yapan çeşitli hizmetlerin sunumunun organizasyonu profesyonel olarak genellikle ilk değerlendirme, tanımlama, uygulama, son değerlendirme ve (yeniden) tanımlama döngüsü içerisinde İGK'ler tarafından gerçekleştirilir. Ancak günümüze kadar bu iş sadece dâhili olarak yapılmıştır.

Gözetim farklı bir yaklaşım getirmektedir. Bu da İGK'lerin alışıldık uygulamalarını sarsmaktadır. Bu yaklaşım, bir güvenlik hizmeti sunulduğunda, sunulan hizmetin vatandaşın beklentisine uygun olmasını sağlamak amacıyla vatandaşları tüm adımlara ortak eder. Bu nedenle, İGK'ler prosedür ve iş süreçlerini buna göre değiştirmek zorundadır.

- Başlangıçtaki durum değerlendirmesi yalnızca İGK'ler tarafından toplanmış bilgi ve bulguları değil aynı zamanda vatandaşların kişisel deneyim (mağduriyet) ve algılarını da içermelidir: Vatandaşların korktuğu ve zarara yol açan tehditler nelerdir?
- Bu değerlendirmeye dayalı olarak, gözetim, vatandaşların ihtiyaç ve beklentilerinin sunulacak hizmetler olarak belirlenmesini gerektirir. Hizmetlerin tanımlanması vatandaş, idare (vali) ve İGK'ler tarafından ortaklaşa yapılmalıdır. Bu, hizmetlerin amaç, öncelik ve standartlarına yansıtılmalıdır (örneğin, bir çağrıya yanıt verme süresi ve yanıt veren devriyenin belirli bir olay tipine müdahale kapasitesi).
- Vatandaş için mesele hizmettir, o hizmeti vermek için İGK'lerin yaptığı faaliyet değildir. Faaliyetin (veya operasyonun) organizasyonu ve tanımlanması yine tamamıyla İGK'lerin elindedir ancak İGK'ler bu faaliyetin sonucundan sorumludur.
- Hizmet tanımlandıktan sonra, gözetim, vatandaşların uygulamaya dair düzenli olarak bilgilendirilmesini gerektirir. Bu iletişim, vatandaşın verilen güvenlik hizmetinin amaçlara uygun şekilde gerçekleştiğinden emin olması için gereklidir. Bu, şeffaflık ilkesinin bir gereğidir.
- Son olarak, gözetime yön veren hesap verebilirlik ilkesi, verilen hizmet sayesinde başlangıçta belirlenen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı hakkında vatandaşların bilgilendirilmesini gerekli kılar. Amaçlara tamamıyla ulaşılamaması veya yeni ortaya çıkan tehditler yüzünden yeni hizmet türlerine ihtiyaç duyulması halinde bu son

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

değerlendirme ile yine benzer şekilde vatandaşların da içinde yer alacağı yeni bir döngü başlatılacaktır.

Kamu güvenliği yönetiminin bu şekilde tanımlanması, gözetimin getirdiği dönüşüme de işaret etmektedir. Güvenlik yönetiminin kapılarını vatandaşa açmak suretiyle bunu İGK operasyonlarının yönetiminden ayırıştırılmaktadır ki İGK operasyonlarının yönetimi yine İGK liderliğinin elinde olmaya devam edecektir. Aslında gözetim, kamu güvenliği yönetiminin ortaklaşa geliştirilmesini sağlamaktadır.

Bunu somut bir örnekle açıklamak mümkündür. Bir bölgenin sakinleri geceleri sokakların sessiz ve sakin olmasına ihtiyaç duyduklarını belirtirler. Hizmet sunulur ve bu durum sağlanır. Bunun nasıl sağlanacağına ise İGK'ler karar verir ve İGK'ler faaliyetleri, devriyeleri, boyutları, araçları, uzaktan kullanılabilen cihazları (kamera sistemleri ve insansız hava araçları), teknikleri, işbirliklerini, durdurup kimlik sorma ve arama faaliyetlerini, hareket kısıtlamalarını vs. tanımlarlar.

Tavsiye 7: *Sunulacak kamu güvenliği hizmetlerinin tanımlanması için vatandaşların ihtiyaç ve beklentilerini göz önünde bulundurun ve analiz edin, hizmetin sunulması için hangi faaliyetlerin yapılacağına ise İGK'ler karar versin.*

Tavsiye 8: *Düzenli bir şekilde vatandaşları verilen hizmetlerle ilişkili olarak bilgilendirin ve daha önceden belirlenmiş hedeflere dayalı olarak elde edilen başarıyı değerlendirin.*

3.3 USÖO/YÖGK'lerin gözetimin geliştirilmesinde sağlam bir temel olma rolünün vurgulanması

Daha önceden açıklanan ve vatandaşlara yeni bir rol veren bu süreç yeni bir kamu güvenliği yönetimini gerektirmektedir. Aslında bunun için uygun bir çerçeveye ihtiyaç vardır. Fransa'daki yerel güvenlik konseyleri ve İngiltere'deki polis panelleri örneklerinde olduğu gibi birçok ülke böyle bir çerçeveyi ülke çapında tesis etmiştir. Türkiye'de henüz pilot uygulama aşamasında olmakla birlikte yerel önleme ve güvenlik kurulları (YÖGK) mevcuttur. Bunlar çoğunlukla ilçe düzeyindedir. Buna paralel olarak, İçişleri Bakanlığı, vatandaşların kamu güvenliği hizmetlerinin tanımlanmasına ortak edilmesi için ulusal bir kurum olarak Ulusal Suç Önleme Konseyi (USÖK) ve bu konseyin icra kolu olarak da Ulusal Suç Önleme Ofisi (USÖO) için çalışmalara başlamıştır (bkz. "İçişleri Bakanlığı Bünyesinde Ulusal Suç Önleme Konseyi'nin kurulmasına ilişkin kanun taslağı").

Ulusal seviyede USÖK/USÖO ve yerelde YÖGK'lerin görevi bir suç önleme stratejisinin tanımlanması ve uygulanmasıdır; ancak vatandaş odaklı gözetimde de olduğu gibi birincil bileşeni vatandaşın güvenlik ihtiyaç ve beklentilerinin değerlendirilmesidir. Bu nedenle bu

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

yapıların geliştirilmesi gereken kıymetli gözetim enstrümanları olarak görülmesi gerekmektedir. YÖGK'ler deneysel bir aşamada da olsa hâlihazırda çalışmaktadırlar.

Toplamda 19 Yerel Önleme ve Güvenlik Kurulu, Türkiye'de 2 ilde ve 17 ilçede pilot olarak kurulmuştur. Bunlar bir istişare çerçevesidir. Kolluk kuvvetlerinin, yerel yöneticilerin, ilgili kamu kuruluşlarının, meslek birliklerinin, üniversitelerin ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşurlar. Üyelerinin yüzde 90'ının sivil olması beklenmektedir.

Bu kurullar yerel güvenlik ihtiyaç ve problemlerini analiz ederler. Bu analizlere dayalı olarak, kurullar yerel suç önleme ve güvenlik planlarını hazırlar, uygular ve yıllık olarak gözden geçirirler. Sivil toplum ile istişare, yerel kurulların kurulmasıyla birlikte daha sistematik bir hal alır. Bu kurullar sayesinde, vatandaşların ihtiyaçları, yerel karar alma süreçlerine yansıtılır ve kamu yönetimi sistemi vatandaşların önceliklerine daha fazla cevap verir hale gelir. Ek 2'de Yerel Önleme ve Güvenlik Kurullarının deneysel çalışmaları üzerine bir araştırma makalesi sunulmaktadır.

Tavsiye 9: *Mevcut/planlanan kurulları (USÖK/USÖO ve YÖGK'ler) vatandaş odaklı gözetim enstrümanları olarak geliştirin ve bunların deneyimlerine dayalı olarak iyileştirme yapın.*

4 VATANDAŞ-İGK ETKİLEŞİMİ İÇERİSİNDE TEMEL HAKLARIN KORUNMASI

Güvenlik hizmetinin sunulması temel haklara müdahale riskini beraberinde getirir (Bkz. § 2.3). Bu risk, asayiş/kalabalıkların kontrolü ve suç soruşturmalarına kıyasla kamu güvenliğindeki etki söz konusu olduğunda daha sınırlıdır. Yine de ne türden olursa olsun İGK'lerin faaliyetlerinin ister bireysel isterse de kurumsal bir yanlış davranış söz konusu olsun, temel haklara müdahale etmesinin kabul edilebilir olmadığı açık ve nettir.

4.1 Temel haklar açısından basit gözetim

Türkiye, temel hakların korunması amacıyla bir yasal çerçeve tesis etmiştir. Failine ve koşullarına bakılmaksızın bu durum her türlü ihlal için geçerlidir. Kamu kurumları ve özellikle İGK'ler tarafından temel haklara saygı gösterilmesini sağlamak için farklı süreç ve prosedürler uygulanmaktadır. Birçok kurumun bu anlamda görevi vardır. Burada gözetim, belli mekanizmalar yolu ile çalışan bu kurumlara verilen görev üzerinden sağlanır. Yakın zamanda İçişleri Bakanlığı tarafından bu amaçla Kolluk Gözetim Komisyonu (KGK) tesis edilmiştir.

Vatandaşlar dilek ve şikâyetlerini CİMER üzerinden Cumhurbaşkanlığı'na ve ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu'na iletebilirler. Vatandaşların temel haklarının ihlaline ilişkin olarak bu araçları kullanabilmelerinin yanı sıra, bu mekanizmalar haricinde, temel haklar perspektifinde başka mekanizmalar da mevcuttur: Kamu Denetçiliği Kurumu,

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, İnsan Hakları Tazminat Komisyonu, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu.

İçişleri Bakanlığı ile ilgili olarak, vatandaşlar KGK'ye veya açık kapılara (valilikler veya kaymakamlıklar) başvurabilirler. Bu iki mekanizmanın da internet üzerinden başvurular için kendi internet sayfaları mevcuttur.

Ancak bu mekanizmaların bazıları İGK'nin durumuna özgü değildir. Neticede, hukuki olarak uygun olsalar da İGK mensuplarını ilgilendiren dosyalara adapte olamayabilirler. İGK'lerin faaliyetlerinin doğası, organizasyon yapısı, kullandıkları teknik ve donanımların iyi bir şekilde bilinmesi ve içinde buldukları mesleki ortamın iyi anlaşılması gerekir. Soruşturmak, izlemek ve kontrol etmek için spesifik beceriler gerekir. Normal ve "sıradan" kurumlara bağlı olmak riskleri de beraberinde getirir: öncelikle sistemli bir yaklaşımları olamaz ve genel bir perspektifleri olmaksızın yalnızca dosya-dosya ilerleyebilirler. İkincisi uzmanlık eksikliği nedeniyle dosyaları ya eksik ya da fazla işleme tabi tutabilirler. Aşırı işlem durumunda, İGK personeline ilişkin adil bir tutumları olmayacak ve onların haklarını (örneğin lekelenmeme hakkı) savunamayacaklardır. Eksik işlemde ise vatandaşın hakları savunulamayacaktır.

İnsan Hakları Eylem Planında da belirtildiği gibi, bu kurumların etkililiği güçlendirilmelidir. Ayrıca, vatandaşın bu kurumlara dair farkındalığı ve güveni de geliştirilmelidir. Son olarak, bu mekanizmaların çok sayıda olduğu göz önünde bulundurulduğunda, üst düzey bir eşgüdüm ihtiyacı vardır. KGK üyelikleri bu kurumların yöneticilerine açılabilir. (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Komisyonu Başkanı hâlihazırda KGK üyesidir).

Temel haklara saygı gösterilmesi için vatandaşlara sunulan fırsatların çok çeşitli olması da kafa karıştırıcı ve hatta bazen cesaret kırıcı da olabilmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere, gerekli anlayış ve spesifik beceriler yönünden her birinin kapasitesi sınırlıdır. Ayrıca, hem vatandaşlar hem de çalışanlar açısından verilecek yanıtın tutarlılığı garanti edilememektedir. Dahası, böylesi bir parçalı yapı duruma ilişkin kapsamlı bir bilgi birikimi sağlanmasını da engellemekte ve bu nedenle iyileştirme yapmak için sistemdeki eksikliklerin tespitini de imkânsız kılmaktadır. Bu zafiyet düzeltilmelidir. En azından dosyalar hakkındaki bilgilere ilişkin bir merkezi yapı oluşturulması veya asgari eşgüdüm sağlanması gerekli gibi görünmektedir.

Tavsiye 10: *Vatandaşa adil ve eşit yanıt verilebilmesi, sistemdeki eksikliklerin tespit edilmesi ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılması amacıyla, temel hakların korunmasından sorumlu farklı kurumların İGK'leri ilgilendiren dosyalara ilişkin çalışmalarını koordine edin.*

4.2 Spesifik temel haklara odaklı gözetim: Kolluk Gözetim Komisyonu (KGK)

Daha önce ele alınan "genel amaçlı" kurumların yanında, Türkiye'de özel amaçlı bir kurum olan Kolluk Gözetim Komisyonu (KGK) tesis edilmiştir. Bu kurum, vatandaşların İGK'ler

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

hakkındaki Őikâyetlerinin işleme konulması için İçişleri Bakanlığı'nın himayesinde kurulmuştur. İGK hiyerarŐisini, valileri ve İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettiŐlerini bir araya getiren bir prosedürle faaliyet göstermektedir. Görevi, Bakanlığa sunmak üzere durum analizi yapmayı da içermektedir.

Kuruluşu nispeten yenidir (6713 sayılı kanun 2016'da yönetmelik ise 2019 yılında yürürlüğe girmiştir) ve iki yıllık uygulama sonucunda çıkarılan dersler henüz gerekli tüm sonuçlara ulaŐmamıŐtır. Bu nedenle, bu komisyonun bir temel haklar odaklı gözetim enstrümanı olarak kapasitesinin daha fazla artırılması gerekmektedir.

KGK Şu ana kadar 2020 (42,501) ve 2021 (39,707) yıllarında toplam 82,208 başvuru almıŐtır. Bu dosyalardan 53,265'inin iŐlemi tamamlanmış olup 28,943 dosya ise henüz devam etmektedir. EK 3'te soruŐturulan baŐvurulara ilişkin rakamlar bulunmaktadır. Tüm bu rakamlar temel hakların ihlaline yönelik olarak kolluk mensupları hakkındaki Őikâyetlere ilişkin Komisyonun bilgi toplama kapasitesini yansıtılmaktadır.

KGK'nin çalıŐmasına ilişkin yapılan ilk gözlemlerde mevcut organizasyon dâhilinde zlebilecek bazı hususlar göze çarpmıŐtır.

- Mükerrer/oklu kayıtlar kaynak israfına ve her bir baŐvuruda birbirinden farklı yanıtların verilmesine neden olabilmektedir.
- Başvurular her zaman verimli bir Şekilde iŐlemeyebilir (nemsiz konuların sistematik olarak soruşturulması)
- SoruŐurmalar her zaman adil (sadece belgeye dayalı olarak soruŐurma) bir biçimde iŐlemeyebilir.
- KGK başvuruları, "Kolluk Personeli İhbar/Şikâyet Başvuru Formu" aracılığıyla yapılmaktadır. Formun adında "memnuniyet" ibaresinin geçmemesi, vatandaş nezdinde sadece kolluk personeliyle ilgili Şikâyetlerin KGK aracılığıyla iletilmesi gerektiğine dair yanlış bir algı oluŐturabilir.
- nemli sayıda memnuniyet beyanı olmasına rağmen (82,086 başvurunun 2,721'i) bunlar işleme alınmayabilmekte ve İGK personeline geri bildirim verilmeyebilmektedir.
- Rapor henüz yayımlanmamıŐtır.

Tavsiye 11: Memnuniyet beyanları konusunun üzülmesi ve bunların İGK personelleriyle sistematik olarak görüşülüp adil biçimde işleme alınabilmesi ve ayrıca ciddi dosyaların önemsiz olanlardan ayrılabilmesi için KGK içerisinde başvuru yönetimini yeniden organize edin.

4.3 KGK modelinin iyileştirilmesi

Uluslararası bir karŐılaŐtırmalı yaklaşımla gerçekleştirilen daha derinlemesine bir KGK incelemesi sonucunda, KGK'nin gerçekten adil ve etkili bir gözetim enstrümanı haline

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

gelmesinin sağlanması açısından çözüme kavuşturulması gereken bazı yapısal eksiklikler tespit edilmiştir. Cevabı gözetim ilkeleri ve hukukun üstünlüğü çerçevesinde olduğu için bunların bazıları kolaylıkla zlebilecek nitelikteyken, bazılarının zm ise gler dengesi ile ilgili olduklarından dolayı st düzey siyasi kararları gerektirmektedir. Neticede söz konusu olan KGK'nin bağımlı bir kurum olmaktan çıkarılıp bağımsız bir yapıya kavuşturulmasıdır.

Komisyon hâlihazırda ad hoc bir yapıdadır ve çalışması geçici görevlendirme ile gelen personel vasıtasıyla olur. Bu ilk olarak, KGK'nin kimliğinin zayıf olmasına ve günlük işlerini yapabilmek için başka birimlere bağlı olmasına sebep olmaktadır. İkinci olarak ise şikâyetlerin işleme konulması içi, üzerlerinde iki görev bulunan İçişleri Bakanlığı personelinin eline bırakılmıştır. Bu personel bir taraftan KGK çatısı altında çalışmaktadır. Diğer taraftan ise İçişleri Bakanlığı'nın kadrolu personelidirler ve geriye kalan zamanlarda işlerini yapmaya devam etmektedirler. Bu nedenle, KGK çalışmalarını yürütürken tam olarak bağımsız sayılmazlar. Bu değerlendirme KGK'nin kendi ayakları üzerinde duran daimi bir kurum olmasının sağlanması gerektiği yönündedir. Bu da öncelikle mevcut durumu koruyarak ancak gelişmiş bir sekreteryaya ve destek yapısı kurarak, sonrasında ise analiz ve veri depolama kapasiteleri tesis edip daimi personel atayarak kademeli olarak sağlanabilir.

KGK personelinin statüsüyle ilgili olarak, soruşturma ve her türlü kontrol ve doğrulama işinin sadece İB/İGK'lerden gelen personel tarafından yapıldığı hemen fark edilecektir. Bunda sorun yoktur nkn bu insanlar soruşturdukları veya inceledikleri faaliyetin hangi ortamda cereyan ettiğini gayet iyi bilmektedirler. Bu bilgi sayesinde kolluk görevlilerinin çalışırken kullandıkları mekanizmaları ve yaptıkları uygulamaları daha iyi anlayabilmekte ve kritik noktaları profesyonel bir bakışla tespit edebilmektedirler. Ancak, diğer yandan bu bir tuzaktır da aynı zamanda. Profesyonel kültürleri ve sosyal yakınlıkları ile sınırlanırlar. Bu nedenle, farklı bir bakış açısı takınamazlar. Açık ve net bir şekilde, incelemek zorunda oldukları bilgi ve olgularla aralarına yeterince mesafe koyamazlar. Bağımsız olarak değerlendirilemezler. Yetkinlik ve bağımsızlık bir arada olmalıdır. Buna, KGK personelinin her düzeyde, hem içeride hem de dışarıda personelinin karma olması ile ulaşılabilir. Bir kısmı yetkinliğin sağlanması için İçişleri Bakanlığı'ndan gelir ancak bu personele kariyerlerini teminat altına almak için kadro garantisi verilmelidir. Bağımsızlık hususunun farkında olmalıdırlar. Diğer kısım ise sivil toplumdaki veya diğer kamu görevlerinden gelir ve bu insanlara da İB/İGK organizasyon ve çalışma biçimlerine ilişkin eğitim verilmesi gerekir.

Tavsiye 12: KGK'yi, kademeli bir şekilde, hem İB/İGK'ler, hem de sivil toplumdaki gelen, kendi personeline sağ bağımsız bir kurum olarak tesis edin.

Farklı zelliklerine karşın, şikâyet başvurularının hepsi görünüşe göre tek bir şekilde ele alınmaktadır. nemsiz, bazen de mesnetsiz konularla ciddi konuları birbirinden ayırmak mümkün olabilir. Yapılması gereken bir başka ayırım ise şikyetin kaynağı ile ilgilidir: Kurumsal bir işlev yanlışı mı yoksa kişisel bir yanlış davranış mı? Yapılacak bu ayrımlara göre

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

başvuru farklı şekilde ele alınmalıdır. Ciddi konular derinlemesine doğrulama gerektirirken önemsiz konular sadece hızlı bir kontrol ile çözülebilir. Benzer şekilde kurumsal işlev yanışları için bir denetim yaklaşımı gerekirken, kişisel yanış davranışlar için gerçek bir soruşturma yürütülmesi gerekir. Açıkça, kullanılabilir olan farklı süreçler mevcuttur. Bu nedenle, başvuru kaydedilir edilmez doğru süreçte ele alınmasının gerekliliği göze çarpmaktadır. Kayıt bürosu başvurunun hangi yola gideceğinin kararını veren bir dağılım merkezi görevi görmelidir. Vatandaşlar şikâyetlerinin nereye yönlendirildiğini bilebilmeli ve ayrıca onlara gözlem hakkı verilmelidir. Sadece ciddi vakaları ele alma amaçlı bir filtre uygulaması yapma yönündeki eğilim uygun olmaz çünkü bu bizi faydalı bilgileri toplamaktan alıkoyar. Önemsiz veya küçük meselelerin tekrar etmesi daha ciddi bir kabahati (bireysel durum) veya sistemsel bir hatayı (kurumsal durum) ortaya koyabilir.

Tavsiye 13: *KGK'deki kayıt sürecini, başvuruları daha uygun ve daha verimli süreçlere yönlendirecek ve vatandaşları düzenli olarak bilgilendirecek bir merkez halini alacak şekilde organize edin.*

Yüksek başvuru sayısı, İGK'lerin güvenlik hizmetini beklendiği şekilde verme konusundaki eksiklikleri ve İGK personelinin davranışları hakkında zengin bir bilgi kaynağı teşkil eder. Bu miktardaki bilgi İçişleri Bakanlığı için altın madeni gibidir. Bu sayede Bakanlık, memnuniyet beyanları üzerinden nelerin gerçekten iyi gittiğini veya olumsuz beyanlardan da hangi yanış davranışların yapıldığını daha iyi bilebilir. Analiz sayesinde, konu ister hizmet sunumu olsun isterse de vatandaşın gördüğü zarar olsun, vatandaş ile İGK'ler arasındaki etkileşime ilişkin olarak durum, vaka temelinde takip edilmekten çıkıp bir olgu vizyonu haline getirilebilir. Bakanlık bu bilgiyi elde ettiğinde ve vatandaşın görüşleri göz önünde bulundurduğunda, işte bu gözetimdir. Analizin sonucu vatandaşlarla paylaşıldığında, bu da hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda gözetimdir.

Aynı zamanda vatandaş şikâyetleri diğer kurumlara da yönlendirilebilmektedir (Bkz. ř 4.1). Bu durum, benzer bir dosyaya kamu kurumlarınca verilen cevapların birbirini tutmamasına sebep olabilir. Aynı zamanda dosyanın analiz sürecine de girmesini engelleyecek ve bu nedenle İçişleri Bakanlığı'nın duruma ilişkin elde edebileceği bilgiyi de sınırlayacaktır. Bundan dolayı, KGK'nin kendi alanı dışında kalan şikâyetlerle ilgili bilgileri de merkezileştirebilmesi faydalı olabilir. Üç odak çerçevesinde analiz yapılmalıdır. Birincisi sosyal ve grup merkezli olanıdır ve İGK'nin genelde ve yerelde iyi tanımlanmış kurumlardaki meslek kültürü ve uygulamaları ile ilgilendirir. Bir diğeri ise küçük olayların zayıf sinyallerinin daha ciddi olayların ortaya çıkışına işaret olması hasebi ile riskli profillerin belirlenmesi amacıyla bireylere odaklanır. Sonucusu ise hatalı süreçlerin tespiti için kurum odaklıdır.

Mevcut tek bilgi kaynağı şikâyetler değildir. Sosyal medya ve STK açıklamaları da faydalı olabilir ancak bu durum ciddi şikâyet dosyalarında değil de daha çok İGK personelinin "hatalı" davranışları gibi daha genel tavır ve davranışları değerlendirmede kullanılabilir. Bu

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

bilgi vatandaş-İGK etkileşimine dair Bakanlığa daha net bir görüş sunmayı amaçlayan analiz sürecinde göz önünde bulundurulmalıdır. Bu düşük düzeyli bir göstergedir, ancak aynı zamanda ister münferit isterse de kolektif olsun daha ciddi meselelerin geldiğini gösteren zayıf bir sinyaldir.

Tavsiye 14: *İyileştirme ve hesap verebilirlik ilkesi çerçevesinde vatandaşla paylaşmak amacıyla İB tarafından kullanılacak olan vatandaş-İGK etkileşimine dair bilginin oluşturulması amacıyla KGK'ye şikâyetler ile ilgili bilgi analizi kapasitesi kazandırın.*

Tavsiye 15: *Şikâyet analizlerinin sonuçlarını zenginleştirmek amacıyla hangi kurum olursa olsun İGK'ler hakkındaki şikâyetlerle ilgili bilgiyi KGK'de merkezileştirin.*

KGK'nin yetki ve yönetişimine ilişkin bir tartışma olabilir. Ancak bu politik bir konudur ve alınacak her karar politik sonuçlarına göre değerlendirilmelidir. Şu ana kadar, KGK soruşturma sonuçlarını İçişleri Bakanlığı'na rapor eden bir soruşturma kurumu olarak tesis edilmiştir. Bu da idari bir karar alma keyfiyetini tamamıyla İçişleri Bakanlığı'na bırakmaktadır.

Mevcut statü çerçevesinde ve Komisyonun yetkisinin soruşturma ve denetim sonuçlarını İçişleri Bakanlığı'na rapor etme ile sınırlı kalması sebebiyle yönetim konusu anlaşmazlıkların içeride çözümü ve raporların yayımlanması ile sınırlı durumdadır. Bu anlamda, bağımsızlıkları sağlanması şartı ile Komisyonun çalışmasından sorumlu kişilerin oluşturduğu bir iç kurul yeterlidir. Onları İB temsilcileri (vali ve mülkiye müfettişleri) tamamlayabilir. Sonuçta, bazılarının önerdiği şekilde sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini dâhil etmek gerekmez. Ancak Komisyona daha fazla yetki tanınması halinde durum değişebilir. Bu durumda sivil toplumu gereğince temsil eden güçlü bağımsız karakterleri bünyesine katarak kurula daha güçlü bir meşruiyet sağlamak gerekebilir.

Bakanlığın yetkilerinden bahsederken, çok kısa bir süre önce bakanlığa tüm İGK'ler üzerinde tam yetki verilmiş olduğunu söylemekte fayda vardır. 2016 yılından bu yana, Türkiye'de, Milli Savunma Bakanlığı'nın Jandarma ve Sahil Güvenlik üzerindeki kontrolü kaldırıldığı için tekli sistem uygulanmaktadır. 2016'dan önce, İçişleri Bakanı "jandarma genel komutanının atanması üzerinde oldukça sınırlı bir etkiye sahipti ve il jandarma komutanlarının atanma ve görevden alınmaları konusunda herhangi bir söz hakkı yoktu."¹ Aynı şekilde, 2018 yılına kadar parçalı bir disiplin rejimi uygulanmaktaydı. Ancak, 31/01/2018 tarih ve 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnamenin Kabulüne ilişkin Kanun kapsamında disiplin rejimi birleştirilmiştir. Mevcut sistemde, İçişleri Bakanlığı hiyerarşik kontrol ve personel yönetimi konularında tam yetki sahibidir.

¹ Sebastian Roché, 2013, The Governance and Oversight of Internal Security Forces, UNDP, p. 167-168.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

4.4 Kolluk mesleğine rehberlik edilmesi

İç güvenlik kuvvetleri sadece güvenlik hizmeti vermek için kurulmuş kurumlar değildir. Sadece faaliyet gerçekteşiren kurumlar da değildir. Kendi kùltür ve değerleri olan meslek erbaplarının oluşturduğu meslek kuruluşları olarak üçüncü bir boyutları da mevcuttur. Bu kùltür ve değerler gözetimin yerleştirilmesi açasından kilit rol oynar. İGK personelinin vatandaşa olan tutumuna ve kendi bireysel davranışlarına kılavuzluk eder. Bir dereceye kadar, KGK'nin çalışmalarına dahi etki edebilir (Bkz. yukarıdaki ř4.3). Bunlar aynı zamanda hem meslekten gelen hem de kurumsal misyonu ve kurumun işleyişini yansıtan etik çerçevenin de bir parçasıdır.

Bu mesleki bileşenleri izleyip denetlemek İçişleri Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Etik kuralların oluşturulmasında doğrudan rol oynayan İçişleri Bakanlığı, kùltür ve değerlerin gelişimini izleyebilir ve etkileyebilir. Bunun için hem iç raporları (vali, mülkiye müfettişleri, KGK, İGK'ler) hem de akran yorumları ile vatandaşlardan ve araştırmacılardan gelen dış gözlemleri bir arada değerlendirmek gerekir. Her halükarda, bunun için bakanlık çevik olmalı ve çok geç olmadan yükselen trendleri yansıtan zayıf sinyalleri tespit edebilmelidir.

İleride ele alınacağı üzere, vatandaşın uzak tutan kapalı kapı kùltürünün sebeplerinden biri de ortak kùltür ve eğitim eksikliğidir. Bu boşluğu doldurmak USÖK/USÖO'nun görevidir. İçerisinde hem İçişleri Bakanlığı ve İGK personeli hem de STK temsilcilerinin birlikte öğrendiği ve birlikte çalıştığı ulusal bir güvenlik kurumuna sahip olmak düşünülebilir. Güven ilişkisi tesis edebilmek için bu uygun bir tarafsız zemin olabilir.

Tavsiye 16: *İçişleri Bakanlığı'nı, İGK'nin mesleki kùltürünü izleyip etkileyecek şekilde organize edin*

5 BİR GÖZETİM KÜLTÜRÜNE DOĞRU

İGK'lerin ve İçişleri Bakanlığı'nın gözetim karşısındaki tutumu oldukça açıktır ancak daha fazla destekleyici olmalıdırlar. Vatandaşın baskın rolü anlaşılmakta ve kısmen kabul edilmektedir. Bu kùltürel bir meseledir. Öncelikle kurumsal uygulamaların gözetim ilkeleri ile nerelerde uyuluştuğunu saptayabilmek için tüm faaliyetlerdeki gözetim düzeyinin değerlendirilmesi gerekir. Sonrasında, uygulamaların benimsenmesi veya iyi uygulamaların genele yayılması, eksik olanların ise daha uygun hale getirilmesi gerekecektir.

5.1 GÖZETİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Gözetim tek başına bir mekanizma olmaktan ziyade İGK'lerin düzenli çalışmalarına gömülü bir felsefe olarak görünmektedir. Ancak, İGK'lerin bu çalışma ve uygulamaları gözetime yön veren ilkeler işığında her seviyede analiz edilmelidir. Bu ilkeler hesap verebilirlik, şeffaflık,

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

dürüstlük, ortaklık ve bir dereceye kadar güvendir. Güven kendi başına bir ilke olmaktan ziyade empatinin bir sonucudur.

Her bir ilke, göstergeler oluşturacak şekilde, eylemi değerlendirmek için kriterlere indirgenebilir. Bu yaklaşımın sonucu İGK'lerin faaliyetlerinin okuma tablosudur. Bu tarz bir tablonun temel modeli aşağıda verilmiştir. Yönetim amaçlı geliştirilebilir ve bu sayede gözetimin performansının ölçülmesini sağlar. Gözetimin nasıl uygulandığının ve İçişleri Bakanlığı'nın çeşitli faaliyetlerinin içerisine nasıl entegre edildiğinin değerlendirilebilmesi amacıyla İçişleri Bakanlığı içerisinde bir raporlama ve izleme mekanizması tesis edilebilir.

İlke	Kriter	Göstergeler
Hesap Verebilirlik	İGK-Vatandaş ortak hizmet amaçları İGK-Vatandaş değerlendirme sonuçları/ amaçları Şikâyetlerin alınması ve sonuçlarının paylaşılması	Toplantı sayısı, dinlenecek paylaşımlar Ortak kararların/eylem planlarının sayısı Toplantı, temas ve raporlar Başarı oranı Bilgi doğruluğu ve bilgilendirme süresi
Şeffaflık	Bilgi paylaşımı Raporların düzenli olarak yayımlanması Gerçekler ve bilgiler	Paylaşılan bilginin kapsamı ve zamanı Yayımlama zamanı ve kapsamı Sapma oranı ve doğruluk düzeyi
Dürüstlük	Ortak kararlara/taahhütlere saygı gösterme	Konulara göre sapma oranı
Ortaklık	Ortak girişimler Vatandaşların ortaklıkları Vatandaşlara devredilen faaliyetler	Sonuç ve çıktıların sayı ve kapsamı Sonuçların sayı ve kapsamı Sonuçların sayı ve kapsamı

Böyle bir okuma tablosu geliştirildiğinde, mesele bunun nasıl kullanılacağıdır, bir başka ifadeyle İGK faaliyetlerinin nasıl izleneceği ve bu izlemelerin sonuçlarının nasıl merkezileştirilip işleneceğidir. Mevcut aşamada, İçişleri Bakanlığı'nın buna ihtiyacı olmasına rağmen kimse bunu yapacak konumda değildir. Hem KGK hem de USÖK/USÖO bu rolü oynamak için meşru bir konuma sahiptir ancak bunun tanımlanması ve organize edilmesi gerekmektedir. Bu, İGK'lerin (yıllık) hiyerarşik faaliyet raporlarının bir parçası olabilir.

Tavsiye 17: Gözetim ilkeleri çerçevesinde İçişleri Bakanlığı/İGK faaliyetlerinin değerlendirilmesi için bir okuma tablosu geliştirin.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Tavsiye 18: Okuma tablosu uygulamasının sonuçlarının kullanılması için aşağıdan yukarıya merkezi bir süreç organize edin.

5.2 Dersler çıkarılması amacıyla gözetimle ilgili bilgilerin (şikâyet ve memnuniyet) analiz edilmesi

şikâyetler ve memnuniyetler, vatandaşlar tarafından dile getirilebilir. Vatandaşlar bunu İGK'ler veya yetkili merciler ile herhangi bir karşılaşmalarında gayri resmi veya anlık gelişen şekilde ifade edebilecekleri gibi, resmi bir şikâyet mekanizmasını kullanarak veya süreç içerisinde de daha resmi bir şekilde yapabilirler (toplantı, anket, YÖGK'ler, USÖK/USÖO). Bu ifadeler, sadece bir olay veya İGK'lerin bir operasyonuna ilişkin salt bilgiden ibaret değildir. Bunlar, aynı zamanda hizmetin kalitesi ve İGK personelinin davranışına ilişkin birer göstergedir.

Netice itibarıyla, şikâyetlerin ve memnuniyetlerin analiz edilmesi, gözetim için önem taşımasının yanında, diğer insanların ve genel olarak tüm toplumun İGK'lere dönük değerlendirmesinin ne olduğuna dair vatandaşların bilgilendirilmesi açısından da faydalıdır. Bu analiz nicel veya nitel olabilir. Her iki durumda da çıkan sonuç farklı amaçlar için kullanılabilir.

- Nicel olarak bu analiz sayesinde yerel önleme ve güvenlik eylem planında belirlenen amaçlar veya beklentiler ışığında gerçekte verilen hizmetin veya gösterilen tutumun ölçülmesi sağlanır. Analizin sonucu memnuniyetin beklenene kıyasla düşük mü yoksa yüksek mi olduğu hakkındadır ve neticede gözetim süreci içerisinde bir onaylama olarak görülebilir.
- Nitel olarak ise bu analiz ile hizmetin veya tutumun kabul görüp görmediği ve yeterli görülüp görülmediği değerlendirilir. Burada sonuç kabul ile alakalıdır ve kabul düzeyi gözetim mekanizması tarafından bir norm üretimi olarak görülebilir.
- Ancak, ister nicel isterse de nitel olsun, analiz aynı zamanda çözüm yolları önermek adına sebepleri de tespit edebilmelidir.

Bu analiz farklı çerçevelerde gerçekleştirilebilir. Genelde kamu güvenliği hizmetinin sunulması söz konusu olduğunda yerel bir çerçeve uygun görünmektedir. Ulusal düzeyde temel haklara saygı söz konusu olduğunda ise Kolluk Gözetim Komisyonu daha uygun olacaktır.

Bir düzeye kadar, KGK zaten bu göreve ve yetkiye sahiptir. Yine de bu görev ve yetki sınırlıdır. 6713 Sayılı Kolluk Gözetim Komisyonunun (KGK) Kurulması hakkındaki Kanunun 11 (1) sayılı maddesine göre hizmet içi kolluk eğitim programlarına ilişkin olarak yetkili birimlere görüş ve önerilerini sunma yönünde bir görevi vardır. Kolluk Gözetim Komisyonu'nun bazı görevleri göz önünde bulundurulduğunda, kanun koyucuların, şikâyet sisteminin KGK tarafından

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

yapılan analizlere dayalı olarak sistemin iyileştirilmesi sayesinde düzgün işleminin sağlanmasını istedikleri anlaşılmaktadır. Bu görevlerin bazıları şunlardır:

- Merkezi kayıt sisteminden elde edilen veri ve bilgilere ilişkin istatistikler hazırlamak, bir veri tabanı oluşturmak, elde edilen bilgi ve verileri analiz etmek, stratejilerin belirlenmesi ve uygulanmasına tavsiyelerde bulunulması ve gerekli görüldüğü takdirde bu analizlerin sonuçlarının halka açıklanması.
- Kolluk personelinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi için araştırma yapılması, kolluk hizmetlerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için yapılan çalışmaları izlemek ve değerlendirmek ve bu konularda Bakanlığa tavsiyelerde bulunmak.
- Üniversitelerle, kamu kurumlarıyla ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla görev alanına giren hususlarda iletişim ve iş birliği içerisinde olmak.

Buna paralel olarak, USÖK/USÖO (Bkz. § 3.3) de benzer bir misyona sahiptir. Elbette ki onların misyonu önlemeye odaklıdır ancak önlemenin, vatandaşlara sunulan güvenlik hizmetinin büyük bir bölümünü oluşturan kamu güvenliğinin ana parçası olduğu da unutulmamalıdır. Bu nedenle, İçişleri Bakanlığı'nın bünyesinde Ulusal Suç Önleme Konseyi kurulması hakkındaki taslak Kanunun 8. Maddesi (§ d ve j) çerçevesinde USÖK/USÖO'nun gözetimi ve özellikle vatandaş odaklı gözetimi değerlendirme görevi olduğu anlaşılmaktadır.

Netice itibarıyla, aşağıdaki şekilde, gözetimin İB tarafından birbirine paralel ve birbirini tamamlayan iki kanal üzerinden yürütülmesi mümkün görünmektedir.

- USÖK/USÖO gözetim uygulamalarının değerlendirilmesi ve Bakanlığa iyileştirme önerilerinde bulunulması için merkez yapı olacaktır (Bkz. § 5.1 ve tavsiye 17).
- USÖK/USÖO vatandaş odaklı gözetimin yürütülmesinde İçişleri Bakanlığı bünyesinde lider konumda olacaktır. Bu görev çerçevesinde temel haklar odaklı dosyalar ile ilgilenmesi gerekirse bunları KGK'ye sevk edecektir.
- KGK, temel haklar odaklı gözetimin yürütülmesinde İçişleri Bakanlığı bünyesinde lider konumda olacaktır. Görevi çerçevesinde vatandaş odaklı gözetim dosyaları ile ilgilenmesi gerekirse bunları USÖK/USÖO'ye sevk edecektir.

Tavsiye 19: İçişleri Bakanlığı'nın itici güçlerini, tüm gözetim uygulamalarının değerlendirilmesinden ve vatandaş odaklı gözetim uygulaması rehberliğinden USÖK/USÖO ve temel hak odaklı gözetim rehberliğinden KGK sorumlu olacak şekilde, gözetim için eklemeyin.

Daha önce betimlenmiş olan analiz sonuçları kullanılmalıdır. Öncelikle İçişleri Bakanlığı bilgilendirilmeli ve iyileştirme önerileri sunulmalıdır. İyi uygulamalar tespit edildiğinde teşvik edilmelidir. Organizasyondaki eksiklikler ne olursa olsun ele alınmalı ve tespit edildiğinde düzeltilmelidir. Eğitim ve öğretim bu sonuca göre ayarlanmalıdır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

5.3 Gözetim ve Vatandaş-İGK diyalogu

Gözetim, önce tanımlamaya ve ardından İGK'lerin performans normuna tam olarak uyulmasını sağlamaya yardımcı olur. Bu normlar, İGK'ler ve vatandaş arasındaki diyalogun sonucudur. Bu normlar vatandaşın beklentilerine uygun olmalı ve İGK'lerin hem hizmet sunumunda hem de davranışlarında kabul edilmeli ve saygı gösterilmelidir. Her ikisi de İGK'nin mesleki kültürünü yansıtır ve şekillendirir.

Bu performans normları, hizmetin doğru bir şekilde sunulmasını ve temel haklara yönelik davranışları kapsadığı için tek bir yapı içerisinde toplanabilir. Bu külliyat, İGK çalışanlarına ne yapmaları gerektiğini (deontoloji) ve neyin doğru olduğunu (etik) bilmeleri konusunda rehberlik etmelidir. Bu bir yönetmelik değil, çalışanların gönüllü olarak uymayı taahhüt ettikleri bir kılavuzdur. Bu bir kod, bir çizelge, bir yemin olabilir veya bir görev beyanına dahil edilebilir. Böyle bir külliyat oluşturulduğunda, alıntılanması ve iletilmesi de öğretilmelidir.

Böyle bir külliyatın temeli Türkiye'de zaten mevcuttur. İGK'lerin görev kapsamına, karmaşıklığına ve gözetim gereksinimlerine bakıldığında yeterince kapsamlı olmayabilir. Bununla birlikte, çalışanların gönüllü bağlılığı garanti edilmez ve mevcut kılavuzluk, özgür iradeli bir eylemden ziyade bağlayıcı bir düzenleme ve disiplin meselesi olarak algılanır. İB'nın, istediği gönüllü normları inşa etmenin koşullarını yaratmak için iletişim, eğitim ve ödül yoluyla etkileyerek doldurabileceği bir boşluk vardır. Bu sosyodinamik yaklaşım, kanunlara biçimsel uyum ve yukarıdan aşağıya yaklaşımından oldukça farklıdır. Bunun ana özellikleri şunlardır:

- Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nu oluşturan 25/5/2004 tarihli ve 5176 sayılı Kanuna dayanılarak hazırlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri, toplumda etik bir kültür oluşturmayı amaçlamaktadır.
- Kolluk Etik Kuralları 24.10.2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu ilkeler arasında herkesin yaşam hakkına ve diğer temel haklara saygı gösterilmesi, işkence gibi insanlık dışı uygulamaların yapılmaması, orantılı gücün sadece gerekli olması ve meşru bir amaçla bağlantılı olması halinde kullanılması, onurlu ve dürüst hareket edilmesi vb. hususlar yer almaktadır.
- İGK ve İçişleri Bakanlığı personeli dahil tüm kamu görevlilerinin imzaladıkları etik sözleşme, Kamu Görevlileri Etik Kurulu tarafından hazırlanan yönetmeliklerle belirlenen etik davranış ilke ve değerlerine uygun hizmet sunma taahhüdünü beyan eder.
- Hem İGK hem de İçişleri Bakanlığı teşkilatı bünyesinde etik komisyonu/kurulu bulunmaktadır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Etik ilkeler eğitim ve öğretim programları aracılığıyla paylaşılır. Ancak, etik kurallar, etik sözleşmeler ve etik kurulların varlığına rağmen halen aşağıdaki gibi sorunlar yaşanmaktadır:

- Etik kurullar, teftiş kurulları kadar aktif veya etkili değildir.
- Etik kurullar, etkili bir şekilde uygulanmamaktadır.

Etik, gönüllü bağlılığa dayalı etik davranış, yeterince mevcut ve güçlü değildir ve gözetimi kolaylaştırmak ve İGK çalışanlarının gözetime desteğini kolaylaştırmak için yeni bir çaba gerekmektedir. Bu, belirli bir iç iletişim, uygun eğitim ve öğretimin tümünün koordine edileceği bir etik politika bünyesinde birleştirilmesini gerektirir. Açık ve güçlü bir politika ile mevcut mekanizmalar yeniden etkinleştirilebilir. Gözetim için bir etik koordinatör veya Fransa'da olduğu gibi doğrudan bakana rapor veren bir etik bilimci fikri düşünülebilir. Bu da politikayı görünür kılacak ve aktif olarak uygulanmasına yardımcı olacaktır.

Tavsiye 20: *Hem gözetimi destekleyen etik normları teşvik etmek hem de İGK personelinin uygulamaya yönelik taahhüdünü artırmak için bir etik politika geliştirmek*

5.4 Kamu güvenliği sözleşme çerçevesi: gözetim ve rızaya/uzlaşmaya dayalı polislik

Önceki madde, gözetimin ortak olarak kabul edilmiş ve tanımlanmış normlara, standartlara ve ortaklaşa tanımlanan kamu güvenliğine ilişkin hedeflere dayandığını belirlemiştir. Dolayısıyla gözetimin bir yanda İGK'ler ve çalışanları, diğer yanda vatandaşlar ile sözleşmeye dayalı bir boyutu olduğu söylenebilir.

Kamu güvenliği, böyle bir sözleşme ilişkisinin kurulabileceği en uygun çerçevedir. Aynı coğrafi veya tematik alanda ortak ilgi alanlarına hitap etmeleri gerektiğinden, İGK'ler ve vatandaşlar aynı fikirde olmalıdır. Bu, yerel olarak yapılabilir. YÖGK'ler ve onların yerel önleme ve güvenlik eylem planları, bu tür bir sözleşme ilişkisini desteklemek için uygun araçlardır. Ulusal düzeyde tematik konularda gerek meslek kuruluşları gerekse sivil toplum kuruluşları ile aynı türden ilişkiler kurulabilir. Bu durumda USÖK/USÖO ilgili çerçeve olarak görülebilir.

Bu çerçevede bir anlaşma ve ortak taahhüt oluşturulduğunda hem İGK'ler hem de vatandaşlar birbirine bağlıdır. Bu, vatandaşın, İGK'lerin güvenlik hizmetini sunma ve vatandaşla davranış biçimi konusunda hemfikir olduğu rızaya dayalı/uzlaşmacı polislik modelinin temelidir.

Bu, vatandaşın İGK'lerin eylemlerini kabul ettiği ve hatta gönüllü olarak desteklediği rızaya dayalı polislik mekanizmasıdır. Bu, vatandaşların İGK'lerle ilişkisini ve iş birliğini, İGK'lerin

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

eylemini yine vatandaşın “onaylamasıyla” kolaylaştırır. Ara sıra karşılaşılan zorlukların çözümlmesine yardımcı olur ve şiddeti başlatabilecek ve temel haklara saygıyı sorgulayabilecek herhangi bir gerilimin tırmanmasını önler.

Türkiye’de, İGK’lerin performansının kamu tarafından değerlendirilmesi amacıyla İGK’ler ve halk arasındaki ilişkiyi geliştirmek için sürekli bir ilerleme kaydedilmektedir. Bu amaçla çeşitli mekanizmalar tanımlanmıştır. Ek 4’te sunulmaktadır. Bu mekanizmaların amaçlarına ve geniş çeşitliliklerine rağmen içlerinde bazı eksiklikler bulunmaktadır:

1. İGK’lerin iyi uygulamaları kamu tarafından bilinmemektedir.
2. YÖGK’lerin pilot uygulamaları dışında vatandaşların ve STK’ların karar alma süreçlerine düzenli bir şekilde katılma mekanizmaları bulunmamaktadır.
3. İGK’lerin stratejik hedefleri ve performans ölçütleri bir örnek değildir.
4. Bakanlığın PERDİS sistemi ile İGK’lerin stratejik hedefleri ve performans ölçütleri örtüşmemektedir.
5. İnsan hakları meseleleri ölçüt ve göstergelerde ihmal edilmektedir.
6. Bireysel ve kurumsal performans sistemi arasındaki bağ zayıftır.

Bu eksiklikler giderilebilir ve bazılarında halihazırda müdahale edilmiştir. YÖGK’lerin geliştirilmesi ve prosedürlerinin standardizasyonu, İçişleri Bakanlığı’nın himayesinde USÖK/USOÖ’lerin kurulmasını öngören yasa taslağına halihazırda dahil edilmiştir. Aynı belge, sivil toplum temsilcilerinin (meslek kuruluşları, STK’lar...) katılımını da içermektedir. Bununla birlikte, aşağıdaki tavsiyelerde yer alan birkaç ek önlemlerle bunu tamamlamak gereklidir.

Tavsiye 21: İçişleri Bakanlığı’nın rehberliğinde İGK’lerin amaçlarını, hedeflerini ve performans ölçütlerini uyumlulaştırın.

Tavsiye 22: Bakanlığın PERDİS sisteminde yer alan performans ölçütlerini, İGK’lerin stratejik planlarına ve performans programlarına performans göstergesi olarak dahil edin.

5.5 Etik Yönetim Kapasitesi

Önceki bölümler, bir gözetim stratejisinin uygulanmasının, vatandaşla normlar üzerinde anlaşmaya varmak olan temel bir ilkeyi gerektirdiğine işaret etmişti. Bu normlar, güvenlik hizmetinin daha çok kamu güvenliği açısından sunulmasını kapsamaktadır. Ayrıca, bahsi geçen normlar sadece kamu güvenliğini değil, tüm İGK faaliyetlerindeki kolluk personelinin davranışlarını da kapsar.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Bu normların oluşturulması ve uygulanması, yukarıda belirtilen ilkelere saygı gösterilmesi için bir rehberliği gerektirmektedir. Bu rehberlik, alınan kararlarda neyin doğru olduğunu tanımlamaya yardımcı olacaktır. Bu nedenle, bu rehberlik etik bir boyuta sahiptir.

Hem gözetim hem de etik rehberliği, İGK'lerin yönetimi ve liderliği tarafından bilinmeli ve kullanılmalıdır.

İGK'lerin liderleri ve yöneticileri, buna göre öğrenim görmeli ve yetiştirilmelidir. Bu zorlu bir süreçtir; çünkü gözetim, kapalı kapı uygulamasının kural olduğu yerlerde hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerini gerektirmektedir. Ayrıca liderler ve yöneticiler bir rehber veya iyi uygulamalar kataloğuna ihtiyaç duyacaklardır. Şikâyet ve memnuniyet analizinin sonucu hakkında da bilgilendirilebilirler (bkz. § 4.1).

İGK'lerin ve Bakanlığın etik komisyon/kurullarında etik yönetim kapasitesi mevcuttur. Ayrıca, 6713 Sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu (KGK) Kurulması Hakkında Kanun Madde 11 (1) g uyarınca, Kolluk Gözetim Komisyonu'nun görevlerinden biri de "kolluk etik ilkelerinin uygulanmasını izlemek ve bu ilkelerin etkin bir şekilde uygulanması konusunda yetkili mercilere önerilerde bulunmak ve bu konuda kolluk ve diğer ilgili kuruluşlarla iş birliği yapmaktır." Bu nedenle, İGK'lerin ve Bakanlığın etik kurullarına ek olarak, KGK etik kurallarının kanunen uygulanmasını teşvik edebilir ve destekleyebilir. Bu araçlar mevcuttur, ancak aktif olarak kullanılmaları ve işletilmeleri gerekmektedir.

5.6 Yenilikçiliğin Öngörülmesi

Polislik ve güvenlik hizmetlerinin sağlanması sonsuza kadar sabitlenecek bir şey değildir. Sosyal ve ekonomik değişimler, teknolojik gelişme, küreselleşme ve dijitalleşme İGK'leri organizasyonlarını, süreçlerini ve ekipmanlarını değiştirmeye zorlamaktadır. Tabii ki böyle bir değişiklik, gelişmeyi de beraberinde getirir. Ne yazık ki değişim her şeyi öngöremez ve her zaman bir miktar bilinmezlik içerir. Bu bilinmezlik herhangi bir düzenlemeye tabi tutulamaz ve tam tersine eksiklik ve kusurlar taşıyabilir. Bu eksiklik ve kusurlardan bazıları, yeni bir sürecin yanlış uygulanmasının veya hizmetin performansını düşürebilecek veya vatandaşa zarar verebilecek bir ekipmanın yanlış kullanılmasının üstesinden gelmek için fırsat pencereleri olarak görülebilir.

Buna örnek olarak, yalnızca belirli koşullar altında kullanılabilen, ancak bunların dışında ölümcül de olabilen öldürücü olmayan silahların (örneğin plastik mermi) geliştirilmesidir. Bu risk değerlendirilmez ve azaltılmazsa, hatalı kullanım ölümcül sonuçlar doğurabilir. Başka bir örnek, güvenli bir haberleşme uygulamasına entegre edilmiş ve İGK çalışanlara dağıtılmış tabletlerin kullanıcı dostu olmadığı için kullanılmaması ve bunun yerine kendi kişisel cep

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

telefonlarını kullanmaları dolayısıyla hassas verilerin korunmasının ihlal edilmesidir. Yine aynı şekilde, sevk memurunun bir cinayet girişimini durdurmak için en yakın devriyeyi göndermesini sağlayan GPS donanımlı devriye arabalarının geliştirilmesi, ancak personelin takip edilmekten kaçınmak için GPS bağlantısını kesmesi sonucu aracın kullanılamaması. Bu örnekler, herhangi bir değişikliğin, önlenmesi gereken riskleri de içerdikini kanıtlamaktadır. Bu riskleri belirlemek, tahmin etmek ve hizmetin düzgün bir şekilde sunulmasını sağlamak için uygun azaltma önlemlerini almak da gözetimin bir rolüdür.

Tavsiye 23: *Uygun azaltma önlemlerini tanımlamak için herhangi bir yeniliğin ekipman veya iş akışına uygulanmasının etkisini değerlendirin.*

Teknoloji, gözetimin sağlanmasına da yardımcı olabilir. Alışılmış bir örnek, bağlantısı kesilmediği sürece, İGK'nin çalışan-vatandaş karşılaşmasının doğrudan gözetimini sağlayan ve hem vatandaşı gücün kötüye kullanılmasından hem de İGK personeli sahte kamu suçlamalarından korumak için kullanılabilen vücut kamerasıdır. Bu ekipman, en başından beri bir gözetim aracı olarak geliştirilmiş ve konuşlandırılmıştır. Diğer ekipmanlar dolaylı olarak gözetim mekanizmaları olarak kullanılabilir. Bu, örneğin, devriyelerin konuşlandırılmasını değerlendirmeye ve mümkün olan en iyi müdahalenin yapılması için uygun şekilde kullanılmalarını sağlamaya izin veren GPS donanımlı devriye arabaları için geçerlidir.

Tavsiye 24: *Gözetimin sağlanması için gerekli teknolojileri tespit edin ve mümkün olduğunda kullanın.*

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

EK 1: VATANDAŞIN KENDİSİNİ İFADE ETMESİNİ SAĞLAYACAK MEKANİZMALAR

Vatandaşın kendini ifade etmesini teminat altına alacak bazı mekanizmaların listesi

1. CİMER (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi) Başvuruları: Başvuru konusu özel bir talep içeriyorsa, 30 gün içinde olumlu veya olumsuz yanıt verilmelidir. Konu bilgi veya belge talebi ise 15 iş günü içerisinde cevap verilmelidir.
2. Kurumsal e-postalar: Vatandaşlar, kurumsal e-postaları kullanılabilir.
3. Sosyal media paylaşımları: Vatandaşlar taleplerini, önerilerini ve şikayetlerini ifade etmek için sosyal medyayı kullanabilirler.
4. Açık kapı başvuruları: Başvurular vatandaşlar tarafından bizzat valiliklere ve kaymakamlıklara yapılabileceği gibi mobil uygulama ile de yapılabilir. Uyuşturucuyla etkin mücadele için ihbarlar açık kapıya yapılabilmektedir.
5. Vatandaşların sözlü başvuruları: Vatandaşlar zaman zaman polis merkezi ve amirliklerine gelerek sözlü talep, öneri ve şikâyetle bulunabilirler. Bu, sistematik veya yazılı olmasa da polisin vatandaşlarla sıklıkla kullandığı iletişim kanallarından biridir.
6. Güven Masaları: Polis merkezi amirliklerine gelen vatandaşlar ilk olarak Güven Masası personeli tarafından karşılanmaktadır. Vatandaş polis tarafından karşılanır ve ilgili birime yönlendirirler.
7. Toplum destekli polislik (TDP): EGM’de toplum destekli polislik pilot uygulamalarla bir AB projesi olarak başlamıştır. 2009 yılından itibaren bir yönetmelik ile emniyet teşkilatının organizasyon şemasına eklenmiştir. Toplum destekli polislik küresel olarak kaliteli bir güvenlik hizmeti ve sosyal katılım sağlamayı hedeflemektedir.
8. Sıcak noktalara odaklanan düzenli devriyeler sırasında gerçekleştirilen görüşmeler. Hem polisin hem de jandarmanın uyması gereken temel ilke “vazifesini yerinde yapmaktır”. Bu ilke, memurların vatandaşa gitmesi gerektiği anlamına gelir. Bu devriyeler sırasında ekipler vatandaşlarla gayri resmi ve sözlü olarak iletişim kuruyor.
9. Okullar Koordinasyon Görevlileri: Okul Kolluk Görevlileri ve Güvenli Eğitim Koordinasyon Görevlileri, okulda karşılaşılan sorunları bildirmek ve okullar ile polis arasındaki koordinasyon görevini üstlenmek için eğitim camiası ile iletişim kurarlar.
10. Jandarma Etkileşim Timi: Kentleşmenin gelişmesiyle birlikte, jandarma sorumluluk bölgesinde kalıp da nüfus artışının gözle görülür seviyede arttığı ilçeler bulunmaktadır. Hizmet kalitesinin artırılması maksadıyla 3 pilot ilçede (Bağlıca, Turgutreis, Mahmutlar) 2021 yılında “kent tipi jandarma” karakol komutanlığı projesi geliştirilmiş ve “Jandarma Etkileşim Timi” kurulmuştur. Görevleri arasında vatandaşın jandarmadan beklentilerini zamanında ve doğru olarak anlamak ile vatandaşların suçların önlenmesi ve

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

araştırılması konusunda jandarma ile arzu edilen seviyede iş birliği yapmasını sağlamak
bulunmaktadır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

EK 2: YÖGK'LERE İLİŞKİN ARAŞTIRMA

Akıncı'ya,² göre, “2009-2013 yılları arasında yerel yönetimin bir parçası olarak sivil katılımı artırmak için 13 stratejik Yerel Önleme ve Güvenlik Planı hazırlandı”. Akıncı, bu planların hazırlanma sürecini ve önemini şöyle açıklıyor: “Yerel Önleme ve Güvenlik Planları hazırlanırken birçok tarafla birebir görüşmeler, odak grup toplantıları ve anketler yapıldı. Pilot çalışmada her bir planı hazırlamak için her ilçede düzenli aralıklarla ortalama 12 Kurul toplantısı, 30 bire bir toplantı, ilçe ve ilde geniş katılımlı iki konferans ve ilçedeki nüfusu temsil eden kişilerden oluşan 3500 örneklem anketi, güvenlik ihtiyaçlarının tespiti için profesyonel bir araştırma şirketine yaptırıldı. Hırsızlık, uyuşturucu kullanımı ve trafik güvenliği gibi ortak sorunlara birçok yerde çözüm aranırken, belirli yerlerde bıçak ve silah taşıma sorunu, turistik yerlerde yaz aylarında artan nüfus, dini ziyaret yerleri, mesire yerleri ve Ramazan'da nüfus artışıyla birlikte gelen güvenlik sorunları gibi özel konular ön plana çıktı ve bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirildi... Yerel önleme ve güvenlik planları, mahalleye odaklanabilecek çok detaylı hedefler koymayı mümkün kılıyor.”

² Kılıç Akıncı, S . (2018). PAYDAŐ YAKLAŐIMININ YEREL ÖNLEME VE GÜVENLİK PLANLARINA UYGULANMASI: TÜRKİYE'DE SİVİL GÖZETİMİN GELİŞTİRİLMESİ ÖRNEĞİ . Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 7. Sayısı , 225-238 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/etusbed/issue/42175/507479>

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

EK 3: KOLLUK GÖZETİM KOMİSYONU

Şikâyetlerin Tanımları

2020 (42.501) ve 2021 (39.707) yıllarında kolluk personeli ile ilgili toplam 82.208 başvuru yapılmıştır. Bunlardan 53.265 dosya tamamlanmış olup, 28.943 dosyanın soruşturması devam etmektedir. Aşağıdaki tablo, kolluk personeline yönelik ciddi iddiaları özetlemektedir.

Başvurunun Konusu	Başvuru Sayısı	Şikâyet edilen Personel Sayısı	Suçlu Bulunan Personel Sayısı
İşkence	29	88	0
Cinayet	12	31	1
Kasten Yaralama	692	1200	162
Kuvvet kullanma yetkisine ilişkin sınır aşımı	272	763	39
Darp	778	1770	130
Kötü muamele	656	1453	104

Kaynak: İçişleri Bakanlığı

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

EK 4: VATANDAŞIN YÖNLENDİRDİĞİ DEĞERLENDİRME PROSEDÜRLERİ

1. PERDİS (Performans Değerlendirme ve İzleme Sistemi): PERDİS, Bakanlık birimleri ve kolluk kuvvetleri de dahil olmak üzere bağlı kuruluşlar tarafından yürütölen proje ve faaliyetlerin performans kriterlerinin belirlenmesi, izlenmesi ve analiz edilmesine yönelik bir raporlama sistemidir.
2. Vatandaş Memnuniyet Anketi: İçişleri Bakanlığı merkez birimleri ve taşra teşkilatlarında hizmet alan vatandaşlara memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla İçişleri Bakanlığı tarafından anket uygulanmıştır. Bu memnuniyet anketlerine³ TÜİK'in yaşam memnuniyeti istatistikleri de eklenebilir.
3. İZDES (İzleme ve Değerlendirme Sistemi): İZDES iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada İçişleri Bakanlığı'na bağlı birimlerin illerdeki hizmet kapasiteleri ölçölmektedir. İkinci aşamada, İçişleri Bakanlığı'nın yürüttüğü uygulamalar hakkında muhtarlar, okul aile birlikleri ve sivil toplum kuruluşları ile görüş alışverişinde bulunmaktadır.
4. Kolluk Gözetim Komisyonu: Kolluk görevlilerinin çalışma koşullarını iyileştirmek ve vatandaşların kolluk hizmetlerine ilişkin öneri, istek ve şikayetlerini almak amacıyla Kolluk Gözetim Komisyonu kurulmuştur. 6713 Sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun 22 Mayıs 2016 tarih ve 29717 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı. 6713 Sayılı Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, 30855 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak 7 Ağustos 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
5. Sorumluluk Alanı Huzur Toplantıları: Sorumluluk alanı huzur toplantıları, kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, eğitim kurumları, site ve apartman temsilcileri, muhtarlar da dahil olmak üzere vatandaşların katılımıyla gerçekleştirilir. Bu toplantılarda genel güvenlik konuları ele alınmakta, vatandaşların güvenlikle ilgili dilek, şikâyet ve önerileri alınmakta ve güvenlik güçlerinin suçla mücadele konusunda vatandaşlardan beklentileri sorulmaktadır.
6. Kent Konseyleri: 5393 sayılı Belediye kanununun 76. maddesi uyarınca, kent konseyleri, kamu meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, üniversiteler, ilgili sivil toplum kuruluşları, siyasi partiler, kamu kurumları ve mahalle muhtarları ile diğer ilgili tarafların temsilcilerinden oluşur. Kent konseylerinde oluşturulan görüşler, belediye meclisinin gündemine alınır ve ilk toplantısında görüşölür. Kolluk kuvvetleri, vatandaşların talep ve beklentilerini almak için bu kent konseyleriyle çalışabilir.

³ <https://www.tuik.gov.tr/media/microdata/pdf/yasam-memnuniyeti-arst.pdf>

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

EK 5: TAVSİYELER

Türkiye'deki iç güvenlik güçlerinin gözetimi organizasyonel stratejisi için tavsiye listesi

KÜRESEL BİR GÜVENLİK STRATEJİSİ ÇERÇEVESİNDE GÖZETİM STRATEJİSİ

Tavsiye 1: Gözetim ile iç güvenlik arasında bir çelişki olması durumunda anayasallık kriterine dayalı olarak gözetime öncelik vererek devam edin.

Tavsiye 2: Vatandaş odaklı gözetimin vatandaşların gündelik güvenlik ihtiyaç ve beklentilerine yanıt verecek şekilde kamu güvenliğine odaklanmasını sağlayın.

Tavsiye 3: Güvenliğin faydaları, özgürlükler ve insan hakları sınırlamaları arasındaki dengeyi vatandaşlarla birlikte belirleyin.

Tavsiye 4: İGK'lerin İçişleri Bakanlığı tarafından gözetimini gerekli bilgiye ve vatandaşlara bağımsız olarak erişebilecek şekilde organize edin.

İGK'LERİN KAMU GÜVENLİĞİ GÖREVİNİN TANIMLANMASI, İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Tavsiye 5: Yalnızca vatandaşın istek ve önerilerini almanın ötesine geçip bu istek ve önerileri işleme koyup tam şeffaflık içerisinde gerektiği gibi cevaplayın.

Tavsiye 6: Vatandaşın beklentileri ve isteklerini daha iyi anlayabilmek amacıyla, İçişleri Bakanlığı ve İGK'ler içerisinde vatandaş istek ve önerilerinin toplanması, işleme konulması ve raporlanması için düzenleme yapın.

Tavsiye 7: Sunulacak kamu güvenliği hizmetlerinin tanımlanması için vatandaşların ihtiyaç ve beklentilerini göz önünde bulundurun ve analiz edin, hizmetin sunulması için hangi faaliyetlerin yapılacağına ise İGK'ler karar versin.

Tavsiye 8: Düzenli bir şekilde vatandaşları verilen hizmetlerle ilişkili olarak bilgilendirin ve daha önceden belirlenmiş hedeflere dayalı olarak elde edilen başarıyı değerlendirin.

Tavsiye 9: Mevcut/planlanan kurulları (USÖK/USÖO ve YÖGK'ler) vatandaş odaklı gözetim enstrümanları olarak geliştirin ve bunların deneyimlerine dayalı olarak iyileştirme yapın.

VATANDAŞ-İGK ETKİLEŞİMİ ÇERÇEVESİNDE TEMEL HAKLARIN KORUNMASI

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Tavsiye 10: Vatandaşa adil ve eşit yanıt verilebilmesi, sistemdeki eksikliklerin tespit edilmesi ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılması amacıyla, temel hakların korunmasından sorumlu farklı kurumların İGK'leri ilgilendiren dosyalara ilişkin çalışmalarını koordine edin.

Tavsiye 11: Memnuniyet beyanları konusunun çözülmesi ve bunların İGK personelleriyle sistematik olarak görüşülüp adil biçimde işleme alınması ve ayrıca ciddi dosyaların önemsiz olanlardan ayrılabilmesi için KGK içerisinde başvuru yönetimini yeniden organize edin.

Tavsiye 12: KGK'yi, kademeli bir şekilde, hem İçişleri Bakanlığı/İGK'ler, hem de sivil toplumdaki gelen, kendi personeline sahip bağımsız bir kurum olarak tesis edin.

Tavsiye 13: KGK'deki kayıt sürecini, başvuruları daha uygun ve daha verimli süreçlere yönlendirecek bir merkez haline alacak şekilde organize edin.

Tavsiye 14: İyileşme sağlamak ve hesap verebilirlik ilkesi çerçevesinde vatandaşla paylaşmak amacıyla İçişleri Bakanlığı tarafından kullanılacak olan vatandaş-İGK etkileşimine dair bilginin oluşturulması amacıyla KGK'ye şikâyetler ile ilgili bilgi analizi kapasitesi kazandırın.

Tavsiye 15: Şikâyet analizlerinin sonuçlarını zenginleştirmek amacıyla hangi kurum olursa olsun İGK'ler hakkındaki şikâyetlerle ilgili bilgiyi KGK'de merkezileştirin.

Tavsiye 16: İçişleri Bakanlığı'nı, İGK'nin mesleki kültürünü izleyecek şekilde organize edin.

BİR GÖZETİM KÜLTÜRÜNE DOĞRU

Tavsiye 17: Gözetim ilkeleri çerçevesinde İçişleri Bakanlığı/İGK faaliyetlerinin değerlendirilmesi için bir okuma tablosu geliştirin.

Tavsiye 18: Okuma tablosu uygulamasının sonuçlarının kullanılması için merkezi bir süreç organize edin.

Tavsiye 19: İçişleri Bakanlığı'nın itici güçlerini, tüm gözetim uygulamalarının değerlendirilmesinden ve vatandaş odaklı gözetim uygulaması rehberliğinden USÖK/USÖO ve temel hak odaklı gözetim rehberliğinden KGK sorumlu olacak şekilde, gözetim için eklemeyin.

Tavsiye 20: Hem gözetimi destekleyen etik normları teşvik etmek, hem de İGK personelinin uygulamaya yönelik taahhüdünü artırmak için bir etik politikası geliştirin.

Tavsiye 21: İçişleri Bakanlığı'nın rehberliğinde İGK'lerin amaçlarını, hedeflerini ve performans ölçütlerini uyumlulaştırın.

Tavsiye 22: İçişleri Bakanlığı'nın PERDİS sisteminde yer alan performans ölçütlerini, İGK'lerin stratejik planlarına ve performans programlarına performans göstergesi olarak dahil edin.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Tavsiye 23: Uygun azaltma önlemlerini tanımlamak için herhangi bir yeniliğin ekipman veya iş akışına uygulanmasının etkisini değerlendirin.

Tavsiye 24: Gözetimin sağlanması için gerekli teknolojileri tespit edin ve mümkün olduğunda kullanın.